

VAJDASÁGI
MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ
2 0 1 9

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

R E Z Ü M É K Ö T E T

S Z E R K E S Z T E T T E

Csányi Erzsébet
Lendák-Kabók Karolina
Novák Anikó
Grabovac Beáta
Lendák Imre

F Ő S Z E R V E Z Ő

Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (VMAT), Újvidék

T Á R S S Z E R V E Z Ő K

MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság (MTK EB), Budapest

Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (Újvidéki Egyetem, MTTK), Szabadka

VAJDASÁGI
MAGYAR
TUDÓSTALÁLKÓZÓ
2 0 1 9

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

R E Z Ü M É K Ö T E T

Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács
Újvidék, 2019

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

T U D O M Á N Y O S K O N F E R E N C I A

I D Ő P O N T

2019. április 13. (szombat)

H E L Y S Z Í N

**Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar,
Szabadka, Strossmayer 11.**

T U D O M Á N Y O S P R O G R A M B I Z O T T S Á G

Csányi Erzsébet

Lendák Imre

Lendák-Kabók Karolina

Grabovac Beáta

Novák Anikó

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

VAJDASÁGI
MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ
2 0 1 9

P R O G R A M

8.30–9.00 **REGISZTRÁCIÓ**

9.00–10.00 **MEGNYITÓ, KÖSZÖNTŐK**

ZENEI BEVEZETŐ

Lendák Imre elnök, Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács

Kocsis Károly elnök, MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság

Garab Győző alelnök, MTA Szegedi Akadémiai Bizottság

Morvai Tünde osztályvezető, MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság

Milošević Zoran titkár, Tartományi Felsőoktatási és Tudományos Kutatási Titkárság

Ivanović Josip dékán, Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar

KÉPES BESZÁMOLÓ AZ ELMÚLT 10 ÉVRŐL (Csányi Erzsébet alelnök összeállítása)

Az Aranybagoly Díj átadása **Kapitány Attilának, Cvetičanin Líviának** és **Sörös Zitának**

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

Elnöklők: Lendák Imre, Csányi Erzsébet, Lengyel László

10.00–10.30 **Kovács Imre:** Stabilitás és társadalmi feszültségek (A magyar társadalom politikai integrációja)

10.30–10.45 **Kapitány Attila** bemutatkozása

10.45–11.00 **Cvetičanin Lívia** bemutatkozása

11.00–11.15 **Sörös Zita** bemutatkozása

11.15–11.30 **Borsos Éva:** Tantermen kívüli oktatás Vajdaságban

11.30–13.00 PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ DÉLELŐTTI SEKCIÓÜLÉSEK

11.30–13.00 HUMÁN TUDOMÁNYOK ÉS MŰVÉSZETEK (Diszterem, 1. emelet)E l n ö k l ő k : **Szilágyi Mária, Novák Anikó**

- 11.30–11.45 **Korhecz Papp Zsuzsanna:** Egy budai barokk festő beazonosítása
- 11.45–12.00 **Szilágyi Mária, Sladić Mirjana:** Műemlékek felújítása – kutatás és gyakorlat
- 12.00–12.15 **Kukli Csaba:** Shakespeare a filmvászonon: Julie Taymor *Titus* című filmadaptációjának elemzése
- 12.15–12.30 **Samu János, Beke Ottó:** A tematikus társadalom „keretei” – kép, test, kód
- 12.30–12.45 **Samu-Koncsos Kinga:** A tárgy (s)alakja – Nemes Nagy Ágnes: *Eső, hó (Dalmát kutyák?) Gözölögnek*
- 12.45–13.00 **Novák Anikó:** Az önreflexivitás narratív stratégiái Tolnai Ottó *Szeméremékszerek* című regényében

■ ■ ■ ■ ■

11.30–13.00 TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I. (5-ös terem, 1. emelet)E l n ö k l ő k : **Jávor Rebeka, Velisek-Braskó Ottilia**

- 11.30–11.45 **Tóth-Glemba Klára:** Identitás és kommunikáció a kulturális politika kontextusában – különös figyelemmel a kisebbségi közösségekre
- 11.45–12.00 **Grabovac Beáta:** Pozitív és negatív érzelmi tartalmak automatikus aktivációja
- 12.00–12.15 **Jávor Rebeka:** Mit gondolhat a „másik”? Mentalizációs előnyök korai kétnyelvűeknél
- 12.15–12.30 **Simonyi Gabriella:** A filmélvezet és a filmbeli karakterekkel való azonosulás viszonya
- 12.30–12.45 **Velisek-Braskó Ottilia, Utasi Anikó:** A tehetséges gyermekek inkluzív oktatása
- 12.45–13.00 **Simonyi Gabriella:** A hazugság fogalma első osztályos gyermekeknél

■ ■ ■ ■ ■

11.30–13.00 TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II. (7-es terem, 1. emelet)E l n ö k l ő k : **Nagy Imre, Major Gyöngyi**

- 11.30–11.45 **Dudás Attila:** Az embrionális őssejtekkel kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalma
- 11.45–12.00 **Beretka Katinka:** Nemzeti kisebbségi különjogok kontra egyetemi autonómia: gondolatok egy hatásköri konfliktusról
- 12.00–12.15 **Kiss Ferenc, Maravić Nikola, Nikolić Ivana:** A vajdasági magyar vállalkozók tájékozottsága a rendelkezésükre álló nem visszatérítendő uniós pénzügyi támogatásokról

- 12.15–12.30 **Major Gyöngyi:** Kreatív ipar és művészet-brand együttműködés
- 12.30–12.45 **Nagy Imre:** Az EU regionális politikájának hatása Vajdaság terület- és vidékfejlesztésére
- 12.45–13.00 **Stojić Karanović Edit, Imamović Enisa:** Regionális és interregionális együttműködési formák korszerű fejleményei (A Duna Transznacionális Program példája)

11.30–13.00 MŰSZAKI TUDOMÁNYOK I. (9-es terem, 2. emelet)

E l n ö k l ő k : **Lukity Tibor, Lovra Éva**

- 11.30–11.45 **Bálint Krisztián:** A szabadkai MTTK felújításának vagyonsvédelmi sajátosságai
- 11.45–12.00 **Bošković Oliver, Tarján László:** A közlekedés biztonságsszintjének felmérése Loznica községben
- 12.00–12.15 **Cselyuszka Norbert:** Felületi plazmonszerű hullámterjedésen alapuló elektromágneses és akusztikus érzékelők, kétkomponensű keverékek összetételének meghatározása
- 12.15–12.30 **Lovra Éva:** Szabadka belvárosának mikrouurbanizmusa – morfológia és tipológia
- 12.30–12.45 **Lukity Tibor:** Energiaminimalizációs modellek a képfeldolgozásban
- 12.45 – 13.00 **Lendák Imre:** Teljesítményáramlások napi szintű csoportosítása és előrejelzése nagy adatok alapján

11.30–13.00 TERMÉSZETTUDOMÁNYOK I. (10-es terem, 2. emelet)

E l n ö k l ő k : **Pósa Mihály, Sörös Zita**

- 11.30–11.45 **Gyülvézi Gyula:** Az intradurális gerincdaganatok jellemzői Vajdaság területén
- 11.45–12.00 **Horvát Olga:** Az antibiotikumok ismerete és használata a páciensek körében
- 12.00–12.15 **Resnyák Krisztina, Kiss Ferenc, Šoronja Simović Dragana, Maravić Nikola, Sörös Zita, Đorđević Miljana, Đorđević Marijana:** A serdülő korosztály étkezési szokásai, illetve az étkezéshez való hozzáállása
- 12.15–12.30 **Pósa Mihály:** Hidrofób bináris elegyek micelláris oldhatóságának termodinamikai vizsgálata
- 12.30–12.45 **Fehér Illés, Stefanovitsné Bányai Éva, Petrović-Gegić Anita:** Változások a Tisza halállományában az Országhatár–Becsei gát szakaszon 1996–2018 között
- 12.45–13.00 **Holpert Csilla, Šoronja Simović Dragana, Smole Možina Sonja, Sterniša Meta, Sörös Zita:** Cukorrépa- és szentjánoskenyér-rostok mint funkcionális adalékok az étkezésben
- 13.00–14.00 **ÁLLÓFOGADÁS** (6-os terem, 2. emelet)

14.00–15.30 PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ DÉLUTÁNI SZEKCIÓÜLÉSEK

14.00–15.30 HUMÁN TUUDOMÁNYOK II. (díszterem, 1. emelet)

E l n ö k l ő k : **Molnár Csikós László, Károly Adrienn**

- 14.00–14.15 **Kulcsár Sarolta, Novák Anikó:** A kívülállás poétikája Tolnai Ottó *A tengeri kagyló* című kisregényében
 14.15–14.30 **Károly Adrienn:** Verbálisan tolmácsoltság vizualitása (Szövegbe írt fényképek Kosztolányi Dezső regényeiben)
 14.30–14.45 **Bordás Sándor:** Írói nevek és figurák – az ismerős név történetsszervező ereje a mai magyar prózában
 14.45–15.00 **Csányi Erzsébet:** Ellenkulturális jegyek Garaczi László korai műveiben
 15.00–15.15 **Máté Emese:** A gyermekirodalom tematikája az alternatív oktatási modellekben
 15.15–15.30 **Molnár Csikós László:** Inercia a nyelvben

■ ■ ■ ■ ■

14.00–15.30 TÁRSADALOMTUUDOMÁNYI SZEKCIÓ III. (5-ös terem, 1. emelet)

E l n ö k l ő k : **Vataščin Péter, Rózsa Rita**

- 14.00–14.15 **Rózsa Rita:** A vízváltás 2000-es év – Szerbia lehetőségei az EU felé
 14.15–14.30 **Vataščin Péter:** Etnicitás és territorialitás a délszláv háborúk menekültjeinek identitásában – szabadkai példák
 14.30–14.45 **Zakinszky Toma Viktória:** Médiaüzenetek és közvélemény (Mit gondol a migrációról és a migránsokról a vajdasági ember?)
 14.45–15.00 **Dukai Edit:** Külhoni fiatalok Pécs városában
 15.00–15.15 **Lendák-Kabók Karolina:** Törjön szét az üvegfal vagy mégsem?
 15.15–15.30 **Ördögh Tibor:** Közel s mégis oly távol – Szerbia európai integrációs kihívásai

■ ■ ■ ■ ■

14.00–15.30 TÁRSADALOMTUUDOMÁNYI SZEKCIÓ IV. (7-es terem, 1. emelet)

E l n ö k l ő k : **Kapás Mónika, Mészáros Zoltán**

- 14.00–14.15 **Kapás Mónika:** A Horgoson és Csantavéren élő roma/cigány közösség helyzete a munkaerőpiacon
 14.15–14.30 **Vukov Raffai Éva, Raffai Judit, Németh Ferenc, Fehér Viktor:** Témák és beszélőközösségek Székelykevéen (Egy terepmunka tanulságai)
 14.30–14.45 **Angler Kinga:** A szemléletformálás szükségessége a borismeret oktatásában a vendéglátó szakképzésben
 14.45–15.00 **Máté Andrea:** Bor-kultúra-oktatás? Neveljük-e a fiatalokat a borkultúrára?
 15.00–15.15 **Mészáros Zoltán:** A második világháború jugoszláviai eseményeinek új értelmezési paradigmája

P r o g r a m

15.15–15.30 **Muhi Béla:** A városmarketing alkalmazásának lehetőségei Újvidék esetében

15.30–15.45 **Gabric Molnár Irén:** Ifjúságunk terhe

■ ■ ■ ■ ■

14.00–15.30 MŰSZAKI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYOK (9-es terem, 2. emelet)

E l n ö k l ő k : **Koós Csilla, Kőrösi Gábor**

14.00–14.15 **Koós Csilla, Maravić Nikola, Kertész Szabolcs, Hodúr Cecília, Dokić Ljubica, Sörös Zita:**

Szénhidrát alapú stabilizátorok használata emulziók gyártása folyamán

14.15–14.30 **Kovács Vilmos, Kovács Sárkány Hajnalka:** Integrált minőségbiztosítás az agráriumban

14.30–14.45 **Tarján Tobolka Albina:** Az érdekeltek szerepe a védett területeken folyó erdőgazdálkodásban:
Esettanulmány a Kovilji–Péterváradai Rét Különleges Természeti Rezervátum példáján

14.45–15.00 **Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella:** Vajon a rekurrens neurális hálózatok képesek-e forradalmasítani a predikciós módszereinket?

15.00–15.15 **Kovács Sárkány Hajnalka, Kovács Vilmos:** Az EN ISO 22000:2018 szabvány új követelményrendszere

15.15–15.30 **Horák Rita:** A tanítók és óvodapedagógusok környezetvédelemmel kapcsolatos tudása

■ ■ ■ ■ ■

14.00–15.30 MŰSZAKI Tudományok II. (10-es terem, 2. emelet)

E l n ö k l ő k : **Pintér Róbert, Tarján László**

14.00–14.15 **Tarján László:** Hang- és zajfelismerés használhatósága decentralizált LPWAN felügyelőrendszereknél

14.15–14.30 **Maravić Čisar Sanja, Pintér Róbert:** Egyéni teljesítmény mérése problémaalapú oktatás keretén belül

14.30–14.45 **Papp Zoltán, Rapajic Sanja:** A nemlineáris komplementaritási feladat megoldására szolgáló numerikus módszerek

14.45–15.00 **Póth Miklós:** Digitális képek tömörítése KMM-módszerrel

15.00–15.15 **Simonyi Dénes, Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella:** A gondolatalapú szövegbevitel és biztonságtechnikai lehetőségei

15.15–15.30 **Mester Gyula:** Önvezető autók fejlesztésének áttekintése

■ ■ ■ ■ ■

14.00–15.30 MŰSZAKI Tudományok III. (8-as terem, 2. emelet)

E l n ö k l ő k : **Martinovity Anna, Kovács Cintia**

14.00–14.15 **Tóth Árpád, Petrović Borislava, Marjanović Milana:** Új terápiás terem tervjavaslata neutron dózis mérések és Monte Carlo (MC) szimulációk alkalmazásának összehasonlításával

- 14.15–14.30 **Martinovity Anna, Tarján László, Gogolák László:** Automatizáció vagy edukáció szükséges-e a vajdasági KKV-k körében?
- 14.30–14.45 **Námesztovszki Zsolt, Kovács Cintia:** Informatikai trendek hatása a pedagógusok képzésére
- 14.45–15.00 **Pintér Róbert, Maravić Čisar Sanja:** Óralátogatás nyilvántartása Arduino mikrovezérlő és mobilalkalmazás segítségével
- 15.00–15.15 **Péics Hajnalka, Rožnjik Andrea:** Dr. Detki József, a Szabadkai Építőmérnöki Kar matematikaoktatásának meghatározó alakja
- 15.15–15.30 **Rózsa Péter:** Hagyományosan és korszerűen készült Stanley szilvapálinkák összehasonlítása

■ ■ ■ ■ ■

15.30–16.00 A KONFERENCIA KIÉRTÉKELÉSE ÉS ZÁRÁSA (Díszterem)

A szakbizottsági koordinátorok összefoglalói:

Természettudományi: **Horák Rita, Lukity Tibor**

Műszaki tudományok: **Lendák Imre, Tarján László**

Orvostudományok: **Horvát Olga**

Agrártudományok: **Sörös Zita, Lengyel László**

Társadalomtudományok: **Beretka Katinka, Muhi Béla**

Bölcsészettudományok: **Csányi Erzsébet**

Művészetek: **Kapitány Attila**

■ ■ ■ ■ ■

TEREMBEOSZTÁS

DÉLELŐTTI SZEKCIÓK		DÉLUTÁNI SZEKCIÓK	
Humán tudományok és művészetek	díszterem, 1. emelet	Humán tudományok II.	díszterem, 1. emelet
Társadalomtudományok I.	5-ös terem, 1. emelet	Társadalomtudományok III.	5-ös terem, 1. emelet
Társadalomtudományok II.	7-es terem, 1. emelet	Társadalomtudományok IV.	7-es terem, 1. emelet
Műszaki tudományok I.	9-es terem, 2. emelet	Műszaki és természettudományok	9-es terem, 2. emelet
Természettudományok I.	10-es terem, 2. emelet	Műszaki tudományok II.	10-es terem, 2. emelet
13.00–14.00 Ebéd	6-os terem, 2. emelet	Műszaki tudományok III.	8-as terem, 2. emelet
		A konferencia kiértékelése és zárása	díszterem

ELŐSZÓ

Köszöntöm a 10. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó (VMT 2019) rezümékötetének olvasóját! Nagy örömmel tölt el bennünket, hogy a vajdasági magyar tudományosság egyik legjelentősebb rendezvényét 2019-ben immár 10. alkalommal rendezzük meg Szabadkán, a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (MTTK) termeiben. Különösen büszkék vagyunk arra, hogy jubileumi rendezvényünk tudományos bizottsága 69 rezümét fogadott el. Szerzőlistánkon 97 név szerepel, tehát ennyi szerző és díjazott vett részt a konferencia eredményeinek létrehozásában.

A beérkezett dolgozatokat a korábbi hagyománnyal összhangban az idén is a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) tudományterületei szerint soroltuk szekciókba.

A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (VMAT) weblapján nyilvánosan elérhető Vajdasági Magyar Tudományos Adattár lehetővé tette számunkra, hogy a korábbinál több tudós kollégát vonjunk be a konferencia munkájába, kiértékelésébe. Reméljük, hogy a szakterületi koordinátorok a jövőben is segíteni fogják a szervezőbizottság munkáját, és közösen biztosítani tudjuk a Tudóstalálkozó megfelelő szintjét és fenntarthatóságát. A 2018-as évhez hasonlóan az Adattár az idén is érezhetően megkönnyítette a konferencia szervezését, ugyanis a segítségével hívtuk meg a tagokat a Tudóstalálkozón való részvételre, valamint a tudományterületek szerinti keresés is könnyebb lett a testreszabott felkérések esetében.

A VMAT 2018-ban bevezette a konferenciatámogatási programját, amelynek keretén belül anyagi támogatásban részesítettük négy tagunk külföldi konferenciaújtját. Gyűlvészi Gyula Belgiumba jutott el egy sebészeti kongresszusra, Szilágyi Mária egy olaszországi, Varga Ervin egy kazahsztáni, Nagy Imre pedig egy benini (Afrika) konferencián vett részt a program keretében. Ezt a programot folytatni szeretnénk a 2019-es évben is, elsősorban a VMAT adattárában szereplő, a Vajdasági Magyar Tudóstalálkozón résztvevő, junior kutatók Európán belüli konferencia-részvételeinek támogatásával.

Nagy sajnálattal jelentjük, hogy 2019. március 18-án váratlanul elhunyt dr. Guzvány Valéria, az Újvidéki Egyetem Természettudományi Karának rendes egyetemi tanára, a Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (VMAT) elnökségének tagja és a vajdasági magyar tudományosság egyik legjelentősebb képviselője. Mindössze 44 évesen érte a halál, de már 65 BSc-, 45 MSc- és 5 PhD-dolgozat mentora volt, 57 folyóiratcikk szerzője, 30 különböző folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, valamint 9 nemzetközi és 6 szerbiai kutatási projekt csapatát erősítette. 2010-ben elnyerte az MTA Arany János Ifjú Kutatói díját. Örökké emlékezni fogunk rá.

Tavaly osztottuk ki először a Vajdasági Magyar Tudományosság Aranybagoly Díját a doktori tudományos fokozattal rendelkező, kiemelkedően sikeres vajdasági magyar kutatók számára. A 2017. évvel jelzett Aranybagoly Díjat dr. Toldi Éva egyetemi tanár (humán tudományok) és dr. Pósa Mihály egyetemi tanár (természettudományok) érdemelte ki.

A 2018-as Aranybagoly Díj kuratóriumát a VMAT elnökség 11 tagja alkotta, amely a munka során sajnos 10 tagúra csonkult dr. Guzvány Valéria egyetemi tanár váratlan halálát követően. Jelöltek két független, a VMAT adattárában szereplő jelölő állíthatott. A kuratórium kiváló mezőnyből választhatta ki a jelenlegi nyerteseket, név szerint Cvetičanin Livia és Sörös Zita egyetemi tanárokat a műszaki és természettudományok területén, illetve Kapitány Attilát a társadalom- és humán tudományok, illetve művészetek terén. Az Aranybagoly Díj – 2018 díjazottainak ezúton is gratulálunk!

Tavaszi tudóstalálkozóink elsődleges célja a kezdetektől a vajdasági magyar tudományos és felsőoktatási közösség összefogása volt egy baráti légkörű eseményen. Büszkék vagyunk, hogy egyre több tagtól, ismerőstől halljuk, hogy erre a találkozóra örömmel jönnek és fontosnak tartják hálózatépítési szerepét. Találkozunk jövőre is, 2020. április 25-én, a 11. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozón!

Újvidék, 2019. 4. 2. A VMAT elnöksége nevében,
dr. Lendák Imre, elnök

A 10. Tudóstalálkozó díszvendége, plenáris előadója

Dr. Kovách Imre, MTA doktora

Hajdúnánáson született 1953-ban.

Az MTA doktora.

Az MTA TK Szociológiai Intézetének tudományos tanácsadója, egyetemi tanár, a szociológiai és társadalmpolitikai doktori program vezetője a Debreceni Egyetemen. Nemzetközileg elismert vidékszociológus, akinek a munkássága a földhasználat és földtulajdonszerkezet, a vidéki társadalom átalakulása mellett a társadalmi egyenlőtlenségek, a társadalmi integráció, az elitek, a fejlesztés- és projektszociológia, az energiahasználat társadalmi meghatározóinak, a hatalom és társadalom kapcsolatának a kvalitatív és kvantitatív kutatására is kiterjed.

Nemzetközi összehasonlításban és együttműködéssel írta le az európai társadalmak paraszttalanításának a jellegzetességeit, a tudáshasználat, az intellektuális tulajdon, a hatalmi viszonyok, a projektosztály, a kulturális összetevők szerepét a rurális területek fenntartható fejlődésében.

Öt tanulmánykötetet szerkesztetett a magyar társadalom egyenlőtlenségeiről és csoportjairól. Vezetésével egy nagyobb kutatócsoport a társadalmi integráció középpontba állításával megújította a társadalmi újratermelés, a redisztribúció, a hatalom, a kapcsolatok, a társadalmi tőke és az egyenlőtlenségek összefüggéseinek a kutatását. A mobilitási esélyekről és mobilitásformákról szóló kiválósági kutatás vezetője.

28 magyar, 23 nemzetközi (ebből 8 EU) kutatási projektben dolgozott. Harmincnál több országban tartott előadásokat, művei hat nyelven jelentek meg. 230-at meghaladó közleményére közel 2000 hivatkozást kapott. Több hazai és nemzetközi folyóirat szerkesztésében vállalt szerepet. Elnöke volt az European Society for Rural Sociology-nak, alelnöke az International Society for Rural Sociology-nak. Munkásságát több szakmai és állami díjjal, vendégprofesszori meghívással ismerték el. Az Académie d'Agriculture de France külső levelező tagja.

STABILITÁS ÉS TÁRSADALMI FESZÜLTSEGEK (A MAGYAR TÁRSADALOM POLITIKAI INTEGRÁCIÓJA)

Kovács Imre

A 2018-as országgyűlési választások sokak számára okoztak meglepetést, mert a szavazatok nem a magyar társadalom feltételezett törésvonalai szerint oszlottak meg. A társadalmi integráció kutatásának eredményei pedig megelőzően figyelmeztettek arra, hogy a politikai véleményeket és értékválasztásokat az egyének társadalmi helyzete szerint egyre nehezebb megérteni. Nem a társadalom szerkezete, állapota és érdekei határozzák meg a politikát, hanem sokkal inkább a politika integrálja a társadalmat. A politikai vezetők politikai teljesítménye és a politikai orientációs csoportok társadalmi jellemzői szerint a magyar társadalom politikai identifikációjának az elégedetlenség túl nincs határozott tartalma, amely viszont nem hoz létre érdekérvényesítésre képes politikai közösségeket.

A populista politika sikeresen integrálja és dezintegrálja is társadalmat. A társadalom- és a fejlesztési politika révén fenntartja a társadalmi, területi egyenlőtlenségeket, különbségeket és erősíti a helyi társadalmak széttagoltságát, új konfliktusokat generál. Az adók rendszerével, a szociálpolitika eszközeivel folyamatosan az alsó társadalmi harmadból a középrétegekhez irányít át erőforrásokat. Az alsó középosztályt és a társadalom alsó harmadát is érdekeltté tudja tenni a politikai, hatalmi és társadalmi stabilitás fenntartásában. A politikai integráció, a hatalmi elitek érdekei miatt, nyilvánvalóan felülírja és letompítja a társadalom – tagoltságának jobban megfelelő – önszerveződését.

A társadalom politikai integrációjának az eszközei a jog- és választási rendszer, a társadalompolitika, a projekt alapú és ezért a politika kontrollja alatt tartott fejlesztéspolitika, valamint az identitáspolitika is. Az újraelosztás integrációs mechanizmusai sok magyarázatot adnak a magyar társadalom politikai integrációjának megértésére. A társadalom dezintegrált vagy/és elégedetlen részét a hatalom szükség esetén a redisztribúciós rendszerek manipulatív eszközeivel pacifikálni tudja. A következmények kérdések.

Kulcsszavak: a társadalom politikai integrációja, a társadalmi különbségek befagyasztása, pacifikálás, innováció

Bemutatjuk a Vajdasági Magyar Tudományosság 2018-as Aranybagoly Díjának nyerteseit

Dr. Cvetičanin Livia (1952)

A Vajdasági Magyar Tudományosság 2018-as Aranybagoly Díjának egyik nyertese a műszaki, az élő és élettelen természet-tudományok területén dr. Cvetičanin Livia.

Dr. Cvetičanin Livia a Magyar Tudományos Akadémia doktora (2014). Szakterülete a gépészet és mechanika.

Kutatási témakörei:

- nemlineáris rezgésproblémák megoldása és használata
- új rezgéselleni metaanyagok készítése és a rezgésenergia felhasználása
- a változó tömegű test dinamikája
- a rotorok dinamikája

- analitikus módszerek a nemlineáris differenciál egyenletek megoldására
- determinisztikus káosz

Zentán született 1952-ben. Férjezett, egy gyermek édesanyja.

TANULMÁNYOK, ELŐMENETEL

A zentai gimnázium után egyetemi tanulmányait az Újvidéki Egyetem Gépészeti Karán fejezte be, majd a Belgrádi Tudományegyetem Természettudományi Karán lett a mechanikai tudományok magisztere. A műszaki tudományok doktora címet az Újvidéki Egyetem Műszaki Tudományok Karán szerezte meg 1981-ben.

1995-től rendes egyetemi tanár az Újvidéki Egyetem Műszaki Tudományok Karán, a Mechanikai Tanszéken, 2016-tól pedig egyetemi tanár a budapesti Óbudai Egyetemen.

- 1988–1993 Mechanikai Tanszék tanszékvezetője, Újvidéki Tudományegyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- 1990–1995 Újvidéki Egyetem, Mechanikai és Gépszerkesztési Intézet, főigazgató, Újvidék
- 1997–2000 Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, dékánhelyettes, Újvidék
- 1999–2012 Újvidéki Egyetem, Grafikai Kar vezetője, Újvidék
- 2006–2012 Újvidéki Egyetem, Grafikai Kar, PhD Program vezetője, Újvidék
- 2016– Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola vezetője, Budapest
- 2018– Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Mechanikai Kar vezetője, Újvidék

K I T Ű N T E T É S E K É S D Í J A K

1975. Néphős díj – az Újvidéki Egyetem kitüntetése
 1998. Rastko Stojanović díj, Jugoszláv Mechanikai Társaság nagydíja
 1998. Októberi díj – Újvidék Város díja
 2008. Kitüntetés a tudományban elért eredményért, Műszaki Tudományok Kara, Újvidéki Egyetem
 2011-ben **Thompson Reuters** díj – a legtöbbet idézett szerző, egyszerezős tudományos cikkért (idézetek képezik a fizika területén a világon megjelent összes közlemény első 1%-át 2006-ban).
 2017. Kitüntetés a tudományban a legmagasabb elért eredményért, Óbudai Egyetem
 2018. Életműdíj – a Vajdasági Egyetemi Tanárok és Kutatók Szervezete díja

L E G F O N T O S A B B T U D O M Á N Y O S
 S Z E R V E Z E T I T A G S Á G

- 2013– Vajdasági Tudományos és Művészeti Akadémia levelező tagja
 2013– Szerb Nemlineáris Tudományos Akadémia, állandó tag
 2014– Szerbiai Mérnökakadémia, állandó tag
 2015– Magyar Mérnökakadémia, állandó tag
 2000– Magyar Tudományos Akadémia – külső köztestületi tag
 2018– Szerb Tudományos Társaság, állandó tag

T U D O M Á N Y M E T R I A I A D A T O K

Az összes bibliográfiai egység: 452
 354 publikáció, 13 tehnikai újítás és 71 projektum
Publikációk száma:
 6 angol nyelvű monográfia (4-ben egyedüli szerző)
 10 tankönyv
 12 monográfia-fejezet
 154 Scopusban idézett folyóirat cikk (85-ben egyedüli szerző)
 13 angol nyelvű és 18 hazai folyóiratcikk
 45 nemzetközi és 18 hazai konferencia-cikk
 32 nemzetközi és 65 hazai konferencia
 9 plenáris előadás.

I D É Z E T T S É G I M U T A T Ó

Google Scholar **2415**
 Hirsch index **26**
 i-10 index **74**

A . K Ö N Y V , K Ö N Y V F E J E Z E T ,
 T A N K Ö N Y V

6 külföldön megjelent könyv angol nyelven
 3 könyvben írt egyszerezős könyvfejezetet angol nyelven
 5 szerb nyelvű tankönyv több mint 5 kiadással

B . F O L Y Ó I R A T C I K K

163 folyóiratcikk (IF folyóiratok)
 28 lektorált folyóiratcikk

C . K O N F E R E N C I A K I A D V Á N Y B A N
 M E G J E L E N T

K O N F E R E N C I A C I K K

100 konferenciakiadványban megjelent lektorált cikk
 28 konferencia-absztrakt

D . M E G H Í V O T T E L Ő A D Ó

12 plenáris előadása külföldön

Dr. Cvetičanin Livia szerkesztőbizottsági tagsága és tisztségei tudományos folyóiratoknál:

- 2000– *Facta Universitatis, Ser. Mechanics, Automatic Control and Robotics*, szerkesztőbizottsági tag
- 1996–2001 *Theoretical and Applied Mechanics*, szerkesztőbizottsági tag
- 2008– *The Open Acoustics Journal*, szerkesztőbizottsági tag
- 2011– *Mechanism and Machine Theory (SCI)*, szerkesztő
- 2011– *Journal of Applied Mathematics (SCI)*, szerkesztő
- 2012– *Advances in Nonlinear Vibrations*, vendég főszerkesztő

Legfontosabb vendégkutatói meghívásai

Technische Hochschule, Darmstadt, Waseda University (Tokyo, Japan), MERL, Hitachi, Tsuchiura (Japan), University of Kaunas, Politechnica Timisoara, University of Bucharest, University of Banja Luka, University of Slavosnki Brod, University of Lodz (Poland), University of Zhilina (Slovakia).

Tudományos projektek

- COST, DENORMS CA 15125 – European Union
- 4 Erasmus+ – European Union
- 6 Ceepus – European Union
- Senvibe – European Union
- Szerbiai Tudományos Minisztérium: 9 projekt
- Vajdasági Tudományügyi Titkárság: 12 projekt

Műszaki alkotások**Új gép szerkesztése (a gépek ma is üzemelnek és működnek):**

- kábel-tekerceselő gép f1600, f2500 és f2800
- kábel spiralizációs gép
- katerpiler
- kosaras fonógép KU 1+6/500
- gumikábel-javító gép No. 7

Új gyártervezés (licenses főmérnök):

- újfajta cserépelőállító gyár – Polet, Törökbecse, Szerbia
- új kerámiagyár – Polet, Törökbecse, Szerbia
- cserép pakolóvonal – Potisje, Kanizsa, Szerbia No. 3 (a gyárak ma is üzemelnek)
- 20 szakprojekt

Konzultációs segély

Gépek rezgésvizsgálata és elhárítása (pumpák, ventilátorok, centrifugák, kompresszorok stb.)

- Magiszteri tudományos munka vezetése: 6
- Doktori értekezés vezetése: Szerbiában 7, Óbudai Egyetemen 2
- Doktori bizottság tag külföldön: 2
- Habilitáció Bizottság tag külföldön: 3

2014–2018

- Publikációk száma:
- 5 angol nyelvű monográfia és 10 tankönyv
- 49 monográfia felyezet és Scopusban idézett folyóirat-cikk
- 6 többi angolnyelvű és hazai folyóirat-cikk
- 27 nemzetközi és hazai konferencia-cikk
- 10 nemzetközi és hazai konferencia
- 8 plenáris előadás
- Idézettségi mutató: *Google Scholar* 1171, Hirsch index 18, i-10 index 42

Dr. Sörös Zita (1972)

A Vajdasági Magyar Tudományosság 2018-as Aranybagoly Díjának egyik nyertese a műszaki, az élő és élettelen természet-tudományok területén dr. Sörös Zita.

Szakterülete az élelmiszeripar, a biotechnológia.

Nagybecskereken született 1972-ben. Férjezett, három gyermek édesanyja.

Az Újvidéki Egyetem Technológia Karán a magiszteri munka keretén belül a nemcukrok elválasztásával foglalkozott ultra-illetve nanoszűrőssel cukoripari levekből. 2000-től tanársegédi minőségben dolgozik ugyanitt.

2008-ban védte meg doktori disszertációját *A nemcukrok kiválasztása ultraszűrőssel a cukor kristályosítása folyamán képződő közbeeső termékekből* (Separation of non-sucrose compounds from intermediate products of sugar crystallization by ultrafiltration) címmel. A doktori disszertáció egy részét a budapesti Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Kar, Műveletleni Tanszéken valamint a Cukoripari Kutatóintézetben dolgozta ki.

2019-től az Újvidéki Egyetem Technológiai Karának rendes egyetemi tanára.

Több tantárgyat is oktat az Élelmiszeripari és Öko-energetikai szakokon. Emellett az Újvidéki Egyetem Technológiai Karán az Élelmiszeripari irányzat fő felelőse. 2019-től a Magyar Akkreditációs Bizottság Agrártudományi Bizottságának külső szakértői tagja.

Szoros együttműködést alakított ki a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Karával.

Az Analecta Technica Segedinensia tudományos szaklap tudományos szaktanácsadója.

T A G S Á G

- Magyar Tudományos Akadémia külső köztestületi tagja (2000-től)
- Vajdasági Magyar Tudományos Társaság (2005-től)
- Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (az Agrártudományok szakbizottság koordinátora 2018-tól)
- Vajdasági Magyar Felsőoktatási Kollégium (tutor)
- Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia (VMTDK – tudományos bizottsági tag)
- Európa Kollégium (Technológiai Műhely vezetője)

N Y E L V E K

Anyanyelve a magyar. Beszél, olvas és ír szerbül, angolul.

T A N U L M Á N Y O K ,

Ö S Z T Ö N D Í J A K

1991–1996 Újvidéki Tudományegyetem, Technológiai Kar, Élelmiszeripari Szak

1996–2000 Magiszteri tanulmányok, Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Biotechnológiai irányzat

- 2000–2008 Doktori disszertáció, Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar; a disszertáció címe: *Separation of nonsucros compounds from intermediate products of sugar crystallization using ultrafiltration*
- 1999– 3 hónap magyarországi ösztöndíj a Cukoripari Kutatóintézet és a Szent István Egyetem Élelmiszertudományi Kar Élelmiszeripari Műveletek és Gépek Tanszéken, membránszeparációs eljárások vizsgálata témakörben (A Domus Hungarica Scientarium et Artium pályázata)
- 2004 és 2005 2 illetve 1 hónap ösztöndíj a Corvinus Egyetem Élelmiszertudományi Kar Élelmiszeripari Műveletek és Gépek Tanszéken, valamint a Cukoripari Kutatóintézetben (A Domus Hungarica Scientarium et Artium pályázata)
- 2013 – 30th Membrane Summer School, Membranes for liquid separation, University of Duisburg, Essen
- 2010 és 2014 NanoMemCourse 2010, 2-2 hetes tanulmányi út az olaszországi Institute of Membrane Technology (ITM-CNR), különböző membrán szeparációs eljárások elsajátítása céljából.
- Projektek:**
- A Szerb Oktatásügyi, Tudomány és Technológiai Fejlesztési Minisztérium és a Tartományi Felsőoktatási és Tudományos Kutatási Titkárság számos kutatói projektumán vett részt vagy vezetői szerepet töltött be.
 - Két nemzetközi Magyar–Szerb Határon átnyúló IPA projekten is részt vett. Egyiken mint kutató, a másikon pedig vezető szerepet töltött be prof. dr. Hodur Cecliával (Szegedi Tudományegyetem, Mérnöki Kar).
 - TEMPUS projekt
 - HORIZON 2020 projekt
 - A vajdasági Magyar Nemzeti Tanács és a Tartományi Felsőoktatási és Tudományos Kutatási Titkárság magyar kisebbséget érintő projekt vezetője volt.
 - 12 nemzeti projekt résztvevője
 - 2 tartományi projekt vezetője
 - 4 nemzetközi projekt résztvevője, 2 nemzetközi projekt vezetője
 - 3 doktori disszertáció mentora
 - 8 technológiai megoldás szerzője

KUTATÁSI TEVÉKENYSÉG

Publikációk:

- 3 tankönyv szerzője és társszerzője
- 15 tudományos munkája jelent meg a SCI indexszel jelölt szaklapokban (2014–2018)
- Tudományos közlemények összesen: 134 db
- SCI listán jelenlévő szaklapokban megjelentetett munkák száma összesen: 42
- Idézetek száma önidézet nélkül: 233
- Hirsch index: 9

Kapitány Attila (1970)

TANULMÁNYOK, DIPLOMA ÉVE

Újvidéki Egyetem, Művészeti Akadémia, Képzőművészeti
Tanszak, Újvidék, 1997

MUNKAHELY,
OKTATÓI TEVÉKENYSÉG

rendkívüli egyetemi tanár, Újvidéki Egyetem, Művészeti
Akadémia, Képzőművészeti Tanszak, Újvidék

TEVÉKENYSÉGI TERÜLET

tervezőgrafika, plakáttervezés, képzőművészet
www.plakatila.com

A Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács a Vajdasági Magyar Tudományosság Aranybagoly Díját (2018) a **humán tudományok/társadalomtudományok/művészetek kategóriában** Kapitány Attila grafikusművész, rendkívüli egyetemi tanár érdemelte ki.

Kapitány Attila újvidéki grafikusművész az elmúlt évtizedekben tevékenységével térségünk meghatározó és felismerhető művészegyéniségévé vált, s fejlődése töretlen 2014–2019 között is. Rendkívül szerteágazó és eredményes alkotótevékenységét hazai és külföldi viszonylatban is elismerik, ezt bizonyítja számtalan díja, kiállítása, sikeres művészeti projektjei.

Kapitány Attila 2001 óta tervezi a Vajdasági Magyar Tudományos Diákköri Konferencia plakátjait és a konferencia látványtervét. Műveivel azóta folyamatosan jelen van a VMTDK-án, biztosítva ezzel a vajdasági magyar tudományos és művészeti utánpótlás magas, a régióban egyedülálló vizuális színvonalát. Tanárként bekapcsolódott a VMTDK tutoriális képzési rendszerébe és a tudományos bizottság munkájába is, ezzel támogatva a fiatal magyar művésztehetségek kibontakozását.

FONTOSABB CSOPORTOS
PLAKÁTKIÁLLÍTÁSOK

2008 International Poster Biennals, Varsó

1998, 2001, 2004, 2007 Színház Plakát Triennálé, Újvidék

2000, 2002, 2008, 2010, 2012, 2016, 2018 Mexikói plakát-
biennálé, Mexiko City

2000 FESTIVAL D’AFFICHES DE CHAUMONT,
Chaumont

2005 Art Directors Club Srbije, Alkalmazott grafika Szer-
biában, Belgrád

2001 HONG KONG INTERNATIONAL POSTER
TRIENNIAL, Hong Kong

2002 “ANOTHER YUGOSLAVIA”, Faculty of Visual Arts
Veracruz, Mexiko

- 2004, 2010, INTERNATIONAL TRIENNAL OF THE
STAGE POSTER SOFIA
- 2013 IDEA BIENNIAL EXHIBITION, Galeria e Universiteti
Mimar Sinan, Istambul
- 2014 SARAJEVO100 International invitational poster action,
Sarajevo, Marseille, Moscow, Springfield
- 2015 THE 1ST INTERNATIONAL POSTER FESTIVAL OF
SHENZHEN, Kina
- 2015 ASIA NEXT POSTER EXPERIMENTAL DESIGN
INVITATION EXHIBITION, Kina, Korea, Tajvan
- 2006 LIVERPOOL ART BIENNAL, John Moores Univer-
sity, Liverpool
- 2010 THE THEATRE – THAT’S ME, International Virtual
Poster Project & Exhibition, Sofia
- 2009 Hommage à Mucha, Lengyel Intézet
- 2010 Magyar Plakát Társaság, Magyar Kulturális Intézet,
Varsó
- 2010 Magyar Plakát Társaság, Pécsi Galéria, Pécs
- 2013 Verdi 200, Kodály Központ
- 2014 Bartók 30 – plakátkiállítás, Szombathely

M Ű V É S Z E T I D Í J A K

- 1998 Plakáttervezésért járó díj, Májusi Szalon, Belgrád
- 2004 Nagypáti Kukac Péter-díj; Bácsstopolyai Kultúrház
Képzőművészeti díja, Topolya
- 2006 UEPS díj, Belgrád
- 1998 GRIFON Alkalmazott Grafikai díj, Belgrád
- 2001, 2007 Színház Plakát Triennálé fődíj, Újvidék

TANTERMEN KÍVÜLI OKTATÁS VAJDASÁGBAN

Borsos Éva

A mai gyerekek egyre több időt töltenek a négy fal között az iskolában vagy a számítógépek, illetve a mobiltelefonok képernyője előtt. A szabadban, a természetben való tartózkodás a minimálisra csökkent. Ez túl kevés ahhoz, hogy megismerjék és megszeressék a környezetükben élő növényeket és állatokat. A probléma orvoslásában az iskoláknak, a pedagógusoknak és a szülőknek is szerepet kell vállalniuk. A tantermen kívüli oktatás módszerének mind gyakoribb alkalmazása egy lehetséges megoldást jelentene. Munkámban az erre vonatkozó vajdasági helyzetet ismertetem, illetve a magyar nyelven oktató tanítók ezzel kapcsolatos véleményét mutatom be. A kérdőíves felmérésből egyértelműen kiderült, hogy a kutatás résztvevői fontosnak és hatékonynak tartják a tantermen kívüli oktatást, de sok esetben rajtuk kívül álló okok miatt nem tudják azt minden esetben megvalósítani.

Kulcsszavak: **általános iskola, tanítók, tantermen kívüli oktatás**

A 10. TUDÓSTALÁLKOZÓ SZEKCIÓELŐADÁSAINAK REZÜMÉI

HUMÁN TUDOMÁNYOK ÉS MŰVÉSZETEK (Díszterem, 1. emelet)

EGY BUDAI BAROKK FESTŐ BEAZONOSÍTÁSA

Korhecz Papp Zsuzsanna

Schervitz Mátyás (1702–1771) Buda vezető festőművésze volt 1740-től. Az eddigi szakirodalom téves anyakönyvi adatait az utóbbi évtizedek magyar- és horvátországi, valamint vajdasági terepi és levéltári kutatásainak köszönhetően sikerült megcáfolni. Sikerült felfedezni a művész pontos életrajzi adatait, megtalálni lakóhelyét, beazonosítani családtagjait. A festőművész horvát származása művészetének az egykori budai horvát kultúrkörrel való további kapcsolódási pontjait tárta fel. Az elfeledett mesterhez köthető további művek azonosítása is megtörtént, mellyel az életmű is körülhatárolhatóvá vált.

Kulcsszavak: **Schervitz Mátyás, Mathias Xeravich, Buda, barokk festő**

MŰEMLÉKEK FELÚJÍTÁSA – KUTATÁS ÉS GYAKORLAT

Szilágyi Mária, Sladić Mirjana

A műemlék épületek felújítása összetett folyamat, és magát a felújítást komoly előkészületi szakasz előzi meg, amely a klaszszikus értelemben vett kutatómunkából és a helyszínen történő épületkutatásból áll. Mindezek után kezdődhet csak az a tervezési folyamat, amely új funkciót, új életet ad majd az épületnek.

A negyedéves újvidéki építészhallgatók a Műemlékvédelem 2. tantárgy keretén belül épületfelújítást megelőző kutatómódszertannal ismerkedtek meg, amelyet a nagybecskereki zárdaépület példáján próbáltak ki. Az épület a századfordulón, három építési periódusban jött létre. Az első szárnyat 1880-ban szentelték fel, ami az 1867-ben elhunyt Szathmáry Karolina hagyatékából valósulhatott meg. Az épület első bővítése 1898-ban történt, majd a második 1910-ben. Az 1910-es évekbeli állapotát az épület csaknem a mai napig megőrizte, bár eredeti funkciója a történelmi korok függvényében változott, ami szintén érdekes elemét képezte a kutatásnak.

Ez a módszertan egyesíti a műemléki kutatást a gazdasági felmérésekkel, majd ezt követően olyan új javaslatok születnek a funkcióra vonatkozóan, amelyek az adott kutatásokra alapoznak. A következő kutatási témák szerint került feldolgozásra az épület tematikája: történelmi kutatás; a környezet kutatása – az épület létrejöttétől napjainkig; arány- és stíluselemzés; az épület sérüléseinek elemzése – a homlokzatokat figyelembe véve; színelemzés és javaslatok az új színezésre; SWOT-elemzés; az új funkciók lehetőségeinek elemzése. Ez utóbbi során a diákok a SWOT-elemzés eredményeit vették alapul, majd főleg olyan kulturális funkciókat irányoztak elő, amelyek jelentősen gazdagítanák a város kulturális kínálatát.

Az épület jelenleg felújítás alatt áll, így a diákok betekintést nyerhettek abba, hogy az elmélet hogyan valósul meg gyakorlati szinten, valamint abba is, hogy a felújítás során milyen kihívások jelentkezhetnek.

Kulcsszavak: **műemlék-felújítás, épület, módszertan**

SHAKESPEARE A FILMVÁSZNON: JULIE TAYMOR *TITUS* CÍMŰ FILMADAPTÁCIÓJÁNAK ELEMZÉSE

Kukli Csaba

Az angol irodalom egyik leghíresebb drámaírójának, William Shakespeare-nek színpadra írt művei néhány évszázad elteltével remekül helytállnak a hollywoodi filmiparban is. Ezt a megállapítást alátámasztja az a hatalmas mennyiségű film, amely alapját Shakespeare-művek képezik. Művei közül talán nem a legkönnyebben feldolgozható Titus Andronicus nagynevű hadvezérről írt tragédiája, mégis Julie Taymor 1999-ben úgy gondolta, mindenképp szeretné filmvászonra vinni Titus történetét. Julie Taymor filmadaptációjának egyik legszembetűnőbb jellegzetessége, hogy a rendező nem félt használni és ötvözni a klasszikus és a modern elemeket. Ez a jelenség abban nyilvánul meg, hogy egyrészt filmjében felhasználja az eredeti Shakespeare-nyelvezetet, másrészt pedig teletűzdeli adaptációját a modern világban használt tárgyakkal. Ennek a ténynek a tudatában előadásomban a dráma és a film közötti hasonlóságok és különbségek elemzése mellett nagy hangsúlyt fektetek a shakespeare-i nyelvzet használatára is, valamint arra a kérdésre is keresem a választ, hogy a film bevezető részében megjelenő modern elemek hogyan befolyásolják Julie Taymor filmadaptációjának értelmezését. A feltett kérdések megválaszolása érdekében Julie Taymor filmjét a legfontosabb filmadaptációval kapcsolatos elméletek felhasználásának segítségével járom körül.

Kulcsszavak: William Shakespeare, Julie Taymor, Titus Andronicus, dráma, filmadaptáció

A TELEMATIKUS TÁRSADALOM „KERETEI” – (KÉP, TEST, KÓD)

Samu János, Beke Ottó

Előadásunk kiindulópontja Hans Belting azon, mára klasszikusnak mondható képantropológiai tézise, miszerint az ember nem az általa létrehozott képek ura, hanem azok kiszolgáltatója, teste eme képek helyeként funkcionál. A test és kép beltingi nagyon szerves kölcsönfüggésének problémáját tovább árnyalják a digitalizáció kortárs kultúrtechnikái, amelyek a képalkotó (és azok befogadását lehetővé tevő) eljárások, továbbá a test státusának ebben a pillanatban gyökeresnek tűnő megváltoztatásával mintha diszkurzív elmozdulást is provokálnának.

Az ekképp provokált elméletnek olyan alapvető fogalmakat kell finomítania többek között, mint a keret, a kommunikációfilozófiai értelemben vett kód és kodifikáció, továbbá a megtestesülés és láthatóság.

Kulcsszavak: kód, keret, test, kép

A TÁRGY (S)ALAKJA – NEMES NAGY ÁGNES: *ESŐ, HÓ (DALMÁT KUTYÁK?) GŐZÖLÖGNEK*

Samu-Koncsos Kinga

A szövetmetaforát sokrétű játékba hozó Nemes Nagy-líra *Eső, hó (dalmát kutyák?) gőzölögnek* (munka)című posztumusz darabja megtisztulási és feledésvágytól átítatott szemfedél.

Benne az enyészetnek kitett, bomlásban lévő ikonikus szöveghelyek (a *Fák*, a *Szobrok*, a *De nézni* intratextusainak) eltemetése (hóval borítottsága) egybeesik exhumálásukkal (a hó alatti rétegek számbavételével, a maradványok elváltozásainak fürkésztésével), az elhantolás a kihantolással: a szöveg a felejtés vágyát és lehetetlenségét a tárgyiasság át-tetsző, „elrejtve-megmutató” működésmódjával ironizálva ábrázolja, a jelölő és jelölt egymásba omlásának, a szöveg biológiai szövetként való lebomlásának terében.

A Nemes Nagy Ágnes költészetében igen termékenynek bizonyuló József Attila-örökség, a csillagos égbolt tárgyas törvényt rejtő szövedékének visszájaként is értelmezhető a vers központi képe, az állatürüléktől foltos hótakaró: az át-tetszés – a jelölő anyagi háttérének előtérbe kerülésével – leleplezettségbe fordul, az evangélium ígélet-csillagának helyét az ürülék jövőre-emlékeztető abjekt-tapasztalata foglalja el, a primer narcizmus ürességet, különbséget védő vitatóvászna a (saját) holttest halotti lepleként mutatja magát.

Az elemzés elméleti fölvetéseit főként Julia Kristeva, illetve Georges Didi-Huberman művészetfilozófiai írásai motiválják.

Kulcsszavak: **tárgyas költészet, öndekonstrukció, a reprezentáció abjekciója**

AZ ÖNREFLEXIVITÁS NARRATÍV STRATÉGIÁI TOLNAI OTTÓ *SZEMÉREMÉKSZEREK* CÍMŰ REGÉNYÉBEN

Novák Anikó

Az önreflexivitás meghatározó szövegszervező eljárása Tolnai Ottó szövegeinek. Ez alól legújabb, *Szeméremékszerek – A két steril pohár – Regény Misu és társai, avagy az iratmegőrzők sorrendje* című regénye sem kivétel, sőt, a korábbi művekhez képest még inkább dominál e jelenség, hiszen a kötet egyik fő témája a saját alkotásokkal való szembesítés, szembesülés. A *Szeméremékszerek* és az azt megelőző *Nem könnyű* című verseskötet is olvasható összegzéskísérletként.

Mindezek tükrében az előadás bemutatja és értelmezi a szövegben fellelhető önreflexív narratív stratégiákat, elsősorban a műfaji kérdésekre, valamint az elbeszélők egymáshoz és a teljes Tolnai-opushoz való viszonyára fókuszál.

Kulcsszavak: **Tolnai Ottó, önreflexivitás, Szeméremékszerek, összegzéskísérlet**

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I. (5-ös terem, 1. emelet)

IDENTITÁS ÉS KOMMUNIKÁCIÓ A KULTURÁLIS
POLITIKA KONTEXTUSÁBAN – KÜLÖNÖS FIGYELEMMEL
A KISEBBSÉGI KÖZÖSSÉGEKRE

Tóth-Glemba Klára

Az identitással való foglalkozás nem újkeletű dolog, e fogalom kutatása állandóan az érdeklődés középpontjában van, nagyobb hangsúlyt pedig akkor kap, amikor a kisebbségi léttel hozzuk kapcsolatba. Az önértelmzés fontos orientáció abban a korban, amikor a tömegtájékoztatási eszközök nagymértékben tágitják a kommunikációs teret. Nem mellékes az sem, hogy a kisebbség milyen képet alkot önmagáról a többiekhez viszonyítva és hogyan prezentálja azt. A demokratikus társadalmakban a kisebbségek önmeghatározásában jelentős szerepet és feladatot kap a kulturális politika, amely nagymértékben hozzájárul a kisebbségek kulturális identitásához. A kommunikáció a kisebbségi létben nemcsak a kisebbségek csoportjain belül, az egymással való kommunikációjukra vonatkozik, hanem azokra a megnyilvánulási formákra is, amelyekkel a többiekhez való kapcsolatuk kiépítését létrehozzák.

Kulcsszavak: **identitás, kulturális politika, kommunikáció, kisebbség**

POZITÍV ÉS NEGATÍV ÉRZELMI TARTALMAK
AUTOMATIKUS AKTIVÁCIÓJA

Grabovac Beáta

Az érzelmek és a kogníció kapcsolatának vizsgálata központi helyet foglal el a pszichológiai kutatások sorában. Ha kísérleti paradigmákat szeretnénk alkalmazni, akkor az e témában született kutatásokban általában az ingerek érzelmi töltéssel rendelkeznek vagy semlegesek vagy összetett ingerek és érzelmi töltésük ellentétes előjelű is lehet, míg maga a feladat olyan kihívást állít a résztvevő elé, amely leterheli a megismerő funkciókat.

Jelen dolgozat az érzelmi arc-szó Stroop-feladatot mutatja be és az eddigi szerbiai eredményeket ezen a feladaton. E feladatban összetett ingerre kell reagálni, amely egy pozitív vagy negatív arckifejezést mutató képből és egy erre írt érzelmi jelentésű/töltésű szóból áll. A nehézség a feladatban az, hogy esetenként az arckifejezés és az ingerszó valenciája nincs egymással átfedésben.

Kulcsszavak: **arckifejezés, fénykép, szó, pozitív, negatív**

MIT GONDOLHAT A „MÁSİK”? MENTALIZÁCIÓS ELŐNYÖK KORAI KÉTNYELVŰEKNÉL

Jávor Rebeka

A globalizációnak (is) köszönhetően a különböző kultúrák egyre inkább kapcsolatba kerülnek egymással, aminek hatására multikulturális közösségek jelennek meg. Ezek a vegyes közösségek többnyelvű családok kialakulását teszik lehetővé, amelyekben a születő gyermekek maguk is többnyelvűvé válnak és egynél több kultúrával azonosulnak. Egyes felmérések azt mutatják, hogy a világ népességének mára már több mint fele több nyelvet használ a mindennapi életben, 2003-ban a világon élő összes gyermek kétharmada már kétnyelvű környezetben élt. A kétnyelvűek tehát a világ népességének jelentős részét alkotják, a kétnyelvűség egyre inkább normává válik. Ez joggal keltette fel a kutatók érdeklődését a kétnyelvű gyermekek kognitív és verbális fejlődése iránt, így téve időszertűvé a kétnyelvűség vizsgálatát.

Saját vizsgálatunk alkalmával három fiatal felnőtt csoportot hasonlítottunk össze: akik hatéves koruk előtt kezdték a második nyelv használatát (korai kétnyelvűek); akik hatéves koruk után kezdték a második nyelv használatát (kései kétnyelvűek); akik hatéves koruk előtt kezdték a második nyelv használatát, de bizonyos okokból kifolyólag egy idő után nem használták a második nyelvet mindennapjaikban (elhagyó kétnyelvűek). Eredményként azt vártuk, hogy alá tudjuk támasztani a korai kétnyelvűség pozitív hatását a tudatelméletre. A korai nyelvtudás azonban önmagában nem alakítja ki az előnyöket, annak mindennapos (de legalább elég gyakori) használata szükséges ehhez, vagyis az elhagyó kétnyelvűek a kései kétnyelvűekhez hasonlóan fognak teljesíteni és a korai kétnyelvűek mindkét csoportot felülműlják, amit sikerült is kimutatni.

Kulcsszavak: **kétnyelvűség, mentalizáció, fiatal felnőttek, mindennapos nyelvhasználat**

A FILMÉLVEZET ÉS A FILMBELI KARAKTEREKSEL VALÓ AZONOSULÁS VISZONYA

Simonyi Gabriella

Kutatásunk célja, hogy alátámasszuk azt az elméletet, hogy a beleélés és az affektív befolyás nagyobb azoknál a nézőknél, akik intenzívebben azonosulnak a nézett film főszereplőivel. Mindemellett, céljaink között szerepelt a karakterrel történő azonosulás hatásainak elemzése, valamint az azonosulás és az empátia közötti viszony tanulmányozása.

Vischa és Tana empirikus eredményei alátámasztják, hogy a nézők filmműfaj szerinti csoportosítása szignifikánsan meghatározza az érzelmi élményt. Amennyiben a begyűjtött adatokat a filmműfaj szemszögéből vizsgáljuk, megállapíthatjuk, hogy statisztiz-

tikailag jelentős különbségek vannak jelen a műfajok között, amit a főszereplővel történő azonosulás és a néző neme is befolyásol. Planitnga szerint a néző képes élvezni a kompozíció szépségét és egyidőben átélni annak drámai feszültségét is. Kutatásunk eredményei alapján a vígjáték alacsonyabb osztályzatot kapott a thrillertől és a drámától, ugyanakkor a drámát szebbnek ítélték a thrillernél és a vígjátéknál.

Amikor a nemek közötti különbségeket vizsgáltuk a szereplővel történő azonosulás és a filmélmény szemszögéből, a néző nemével kapcsolatos egyetlen szignifikáns hatást a szereplővel történő azonosulás és a filmélmény foka mutatott, míg a műfaji befolyás és a nem és a műfaj közötti interakciós hatás statisztikailag nem jelentős.

Az előzetes elvárásaink szerint a női filmszereplők nagyobb empátiát váltanak ki a nézőkből, mint a férfi szereplők és a női nézők jobban azonosulnak a szereplőkkel, mint a férfiak.

Az eredmények értelmezésekor szem előtt kellett tartanunk, hogy a vizsgált csoportok ebben a kutatásban általános iskolás gyerekek voltak, akiknek az érzelmi reakciói valószínűleg különböznek a felnőttek érzelmi reakcióitól.

Kulcsszavak: **film, főszereplő, azonosulás**

A TEHETSÉGES GYERMEKEK INKLUZÍV OKTATÁSA

Velisek-Braskó Ottilia, Utasi Anikó

Szerbiában immár egy évtizede létezik inkluzív oktatás, amely minden gyermek számára biztosítja a minőségi oktatást. Ezzel együtt az oktatási rendszernek lehetővé kell tennie a gyermekek számára az oktatáshoz és neveléshez való hozzáférés egyenlő jogait, anélkül, hogy hátrányosan megkülönböztetné és elkülönítené őket. Minden gyermeknek joga van az életkorának megfelelő, természetes környezetben megvalósuló és személyes szükségleteire szabott, színvonalas és kiegyensúlyozott oktatásra és nevelésre. A kivételes képességű gyermekeknek is joguk van a rendes iskolarendszer keretein belül a magasabb oktatási és nevelési igényeiket méltányoló oktatáshoz és neveléshez; esetleg ők külön iskolába járhatnak és külön tagozatokon tanulhatnak. Az iskolákban a tanulást és a tanítást is minőségi szinten kell megszervezni, hogy a kivételes képességű, vagyis a tehetséges gyermekek számára is megfelelő szintű oktatási feltételeket biztosítsunk. A dolgozat a tehetséges gyermekek inkluzív oktatását kutatja. A mintát az újvidéki magyar tannyelvű általános iskolák szolgáltatták, az információforrást pedig az iskolapedagógusok és pszichológusok képezték. A kapott eredmények megmutatják a tehetséges gyermekeket támogató oktatás formáit, minőségét és mennyiségét. A dolgozat zárórészében található a pedagógiai következtetések, melyek a tehetségesek inkluzív oktatásának fejlesztésére és a minőségi oktatásuk megvalósulására irányulnak.

Kulcsszavak: **tehetségesek, inkluzív oktatás, kibővített program**

A HAZUGSÁG FOGALMA ELSŐ OSZTÁLYOS GYERMEKEKNÉL

Simonyi Gabriella

Az emberek hazugsághoz való egyéni viszonyulása személyenként változó és mindmáig nem sikerült alátámasztani, hogy a hazugságra való hajlam és a hazugság „tehetsége” függ-e az életkortól, intelligenciától, végzettségtől vagy genetikai örökségtől. Kutatások támasztják alá, hogy a hazugság a gyermekeknél általában 2–3 éves korban jelenik meg és gyorsan fejlődik az életkorral, különösen 3 és 7 éves kor között. Jelen kutatás célja, hogy megvizsgálja a 6–7 éves gyermekeknél a következő adatok közötti lehetséges összefüggéseket: a gyermekek életkora, a gyermekek iskolaérettsége és a hazugság felismerésének képessége. A kutatás során felhasználtuk Mirić (2011) kérdőívét és az úgynevezett TZŠ-tesztet. A kutatásban 39 6 és 7 éves kor közötti kisiskolás vett részt.

Figyelembe vettük egy gyermekekkel folytatott korábbi kutatás eredményeit (Talwar & Crossman, 2011), melyek szerint a hazudozás mértéke óvodás korban a normatív kognitív fejlődés függvényében emelkedik.

Fontos referenciaként kezeltük Piaget kutatásait, melyek szerint a 6 éves kor alatti gyermekeknek gyakorlatilag hazugság minden pontatlan állítás, ebbe beleértve a téves feltételezést és a nem helyénvaló beszédet is, mint amilyen például a káromkodás. Ebből kiindulva felmérésünkben azt figyeltük meg, hogy a gyermekek képesek-e megkülönböztetni a valós hazugságot a véletlenül, nem szándékosan elkövetett vétségétől. A kutatás eredményei szerint van korreláció az általunk meghatározott tényezők között a vizsgált mintában.

Kulcsszavak: **hazugság, 6–7 évesek, intelligencia**

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II. (7-es terem, 1. emelet)

AZ EMBRIONÁLIS ÖSSEJTEKKEL KAPCSOLATOS TALÁL MÁNYOK
SZABADALMI OLTALMA

Dudás Attila

A legnagyobb forradalmi áttörést a biotechnológiai kutatások terén talán az emberi őssejtekkel kapcsolatos találmányok jelenthetik. Legáltalánosabb fogalmukban az őssejtek olyan sejtek, amelyek önállóan megújulnak és sejtosztódással képesek a szervezet speciális funkcióit ellátó testi sejtekké differenciálódni. Az őssejtek egy külön csoportjának, az embrionális őssejtekkel kapcsolatos találmányok szabadalmazhatósága, a bennük rejlő óriási gyógyászati lehetőségek miatt a modern szabadalmi jog egyik legjelentősebb, de egyben legvitatottabb kérdésévé vált.

Az embrionális őssejteknek alapvetően két típusa ismert. Az egyik az ún. totipotens őssejt, amelyből önálló életre képes egyed tud kifejlődni. A másik az ún. pluripotens őssejt, amely képes arra, hogy bármilyen szövetté alakuljon át, de önálló fejlődésre képes embrió nem tud kialakulni belőle. A totipotens őssejtekkel kapcsolatos találmányok az Európai Unió jogában a Biotechnológiai Irányelv 6. szakasza értelmében a közrenddel és közérkölcssel ellentétesek, így szabadalmi oltalomban nem részesülhetnek. Az Irányelv ugyanis minden, az emberi embrió kereskedelmi vagy ipari felhasználásával kapcsolatos találmányt szabadalmi oltalomra alkalmatlannak tart. Ezzel teljesen megegyező rendelkezéseket tartalmaznak a hatályos magyar és szerb szabadalmi jogi törvények is. A pluripotens őssejtekkel kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalmazása azonban mélyrehatóbb vizsgálatot igényel, mert azok az embrióból vagy a magzatvízből kinyerhetők anélkül is, hogy az az embrió elpusztítását jelentené, így az ilyen találmányok nem feltétlenül sértik az Irányelv 6. szakaszát.

A pluripotens őssejtekkel kapcsolatos találmányok szabadalmi oltalmazhatósága az Európai Szabadalmi Hivatal és az Európai Unió Bíróságának gyakorlatában a WARE, a Brüstl és az International Stem Cell Corporation (ISCC) ügyekben nyert további értelmezést.

Kulcsszavak: **biotechnológiai találmányok, emberi embrió, emberi őssejtek, szabadalmi oltalom**

A kutatás a Szerb Köztársaság Tudományügyi- és Környezetvédelmi Minisztériumának 43008 sz. "Razvoj metoda, senzora i sistema za praćenje kvaliteta vode, vazduha i zemljišta" (A víz, levegő és talaj minőségét ellenőrző módszerek, érzékelők és rendszerek fejlesztése) elnevezésű tudományos projektje keretében valósult meg.

NEMZETI KISEBBSÉGI KÜLÖNJOGOK KONTRA EGYETEMI AUTONÓMIA: GONDOLATOK EGY HATÁSKÖRI KONFLIKTUSRÓL

Beretka Katinka

A Vajdasági Magyar Diákszövetség (VaMaDiSz) nyelvi alapú hátrányos megkülönböztetés miatt nyújtott be keresetet az Újvidéki Egyetem Jogtudományi Kara ellen, mivel ez utóbbi elutasította a felsőfokú felvételi eljárás nemzeti kisebbségi nyelven történő lefolytatásáról szóló Vajdaság AT rendelet alkalmazását, más szóval, megtagadta a felvételizőktől a magyar nyelvű felvételi vizsga lehetőségét az egyetem autonómiájára hivatkozva e kérdés szabályozása kapcsán. A per jogerősen lezárult, és másodfokon a diszkrimináció tényét megállapító ítélet született a felperes diákszövetség javára. Egyfajta ellenreakcióként a Jogtudományi Kar kötelező szerb nyelvvizsgát írt elő a felvételi vizsga új elemeként a kisebbségi nyelvű felvételi vizsgát választók számára, amelyet később a bíróság első fokon ugyancsak diszkriminatív cselekményként ítélt meg. A szerb nyelvvizsgát előíró kari szabályzat normakontrollja pedig jelenleg is zajlik az Alkotmánybíróság előtt. A tanulmány a VaMaDiSz és a Jogtudományi Kar közötti per, pontosabban perek kronológiáján keresztül mutatja be a nemzeti kisebbségi különjogokat (is) biztosító tartományi normatív autonómia és az egyetemi autonómia egymáshoz feszüléséből eredő hatásköri konfliktus egyes elemeit, különösen a felek érvelésének, illetve az eljáró bíróságok megállapításainak tükrében. A cél, az eljárások tájékoztató jellegű bemutatása mellett, rendszerszerűen megvizsgálni mindazokat a jogi és politikai argumentumokat, illetve körülményeket, amelyek végül a nyelvi alapú hátrányos megkülönböztetés megállapításához vezettek a nemzeti kisebbségekkel szemben a Vajdaság AT-ban, valamint amelyek ismeretében a jövőben megelőzhetőek a tartományi jogalkotást hasonló módon korlátozó intézkedések a bizonyos fokú szabályozási hatáskörrel rendelkező intézmények részéről.

Kulcsszavak: Vajdaság Autonóm Tartomány, felvételi vizsga, nemzeti kisebbség, egyetemi autonómia, diszkrimináció

A VAJDASÁGI MAGYAR VÁLLALKOZÓK TÁJÉKOZOTTSÁGA A RENDELKEZÉ- SÜKRE ÁLLÓ NEM VISSZATÉRÍTENDŐ UNIÓS PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSOKRÓL

Kiss Ferenc, Maravić Nikola, Nikolić Ivana

Az Európai Unió különböző alapokból (IPARD, COSME, Horizont 2020 stb.) több tízmillió eurót bocsát évente a szerbiai vállalkozók, valamint a kis- és középvállalkozások (KKV) rendelkezésére a projektjeik finanszírozására. Annak ellenére, hogy a Vajdasági Terület- és Gazdaságfejlesztési Stratégia, valamint más hazai stratégiai dokumentumok is kiemelik a korlátozott és kedvezőtlen finanszírozási lehetőségeket mint a vajdasági KKV fejlődésének fontosabb korlátozóit, a hazai vállalkozók a rendelkezésükre álló uniós források csak töredékét, egyes felmérések szerint kevesebb, mint 30%-át használják ki. 2019-ben egy kérdőíves kutatást végeztünk azzal a céllal, hogy felmérjük a vajdasági vállalkozók és gazdasági társaságok tájékozottságát a rendelkezésükre álló nem visszatérítendő uniós pénzügyi támogatásokról, valamint, hogy megismerjük az egyéni vállalkozók és gazdasági társaságok tapasz-

talait és elvárásait az EU-s támogatásokkal kapcsolatban. A kérdőívet megközelítőleg háromszáz vajdasági magyar vállalkozó és vállalkozás címére juttattuk el. Első eredményeink arra utalnak, hogy bár a vajdasági magyar vállalkozók számára ismertek az EU által nyújtott lehetőségek, mégis csak kis számuk vett részt eddig EU-s pályázaton, amit az önrész biztosításával járó nehézségekkel, a bonyolult és költséges pályázati eljárással, valamint a projekt szigorú adminisztrálásával magyaráznak.

Kulcsszavak: **uniós támogatások, kis- és középvállalkozások, hozzáférhetőség, tájékozottság**

A kutatás a Tartományi Felsőoktatási és Tudományos Kutatási Titkárság 142-451-2695/2018-01 számú projektje keretében valósul meg.

KREATÍV IPAR ÉS MŰVÉSZET-BRAND EGYÜTTMŰKÖDÉS

Major Gyöngyi

A 4.0 forradalom radikálisan átalakítja a gazdaságot és törvényszerűen változtatja meg vezérelvét -, paradox módon az embert, a kreativitást helyezi fókuszba. Az innovációs potenciál kulcs tényezőjeként a művészetek multiplikációs hatásfoka azonosítható, a piac elérhetősége pedig egyre inkább kommunikációfüggővé válik. A brandépítés, az élménygazdaság és általánosságban a kreatív iparágak olyan új karrierek kialakuláshoz vezetnek, amelyeket interdiszciplináris tartalmakban létrehozott tudás mentén lehet építeni, ugyanakkor a fenntartható versenyképesség igényében az „erkölcsi képzelőerő” aktualizálásának lehetősége bontakozik ki.

A komplex kihívásokra adható reflexiók szükségében megkerülhetetlen a gazdaság új axiómák mentén strukturálódó narratívája, amely együttműködési csatornák, interdiszciplináris platform és diskurzustér mentén a kreatív gazdaság és menedzsment új ökoszisztémáját tudja működtetni, képessé válva egyben új értékesítési terek és formák létrehozására is.

Kulcsszavak: **kreatív gazdaság, kommunikáció, brandépítés, fenntartható versenyképesség, a kultúra stratégiája**

AZ EU REGIONÁLIS POLITIKÁJÁNAK HATÁSA VAJDASÁG TERÜLET- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSÉRE

Nagy Imre

A tudományos értekezés felvázolja az EU külső határán, illetve Szerbia (Vajdaság) határ menti régióiban lejátszódó együttműködés horizontális és vertikális kapcsolatrendszerait, azok hálózati típusait, amelyek elsősorban a határ menti együttműködést és a regionális politika intézményrendszerének és működésének kiépítését támogató pénzügyi alapok felhasználása alapján követhetőek le. Az elemzés a 2007–2013 közötti projektciklus adatai alapján az önkormányzati együttműködéseket figyelembe véve elemzi az együttműködések területiségét, szintjeit, valamint a kapcsolatok hatékonyságát. A tanulmány végül megkísérli rangsorolni a

vajdasági községeket a tekintetben, hogy azok a kapacitásaik függvényében hogyan használják fel a rendelkezésre álló forrásokat, valamint szintézisként összegzi az önkormányzatok jelenlegi problémáit, amelyek fontos útmutatóul szolgálhatnak Szerbia EU-s csatlakozási folyamatának helyes megítélésében.

Kulcsszavak: **Vajdaság, vidékfejlesztés, EU-s regionális politika, önkormányzatok**

REGIONÁLIS ÉS INTERREGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK KORSZERŰ FEJLEMÉNYEI (A DUNA TRANZNACIONÁLIS PROGRAM PÉLDÁJA)

Stojić Karanović Edit, Imamović Enisa

A Vajdasági Magyar Tudóstalálkozókon előző években ismertetett regionális kutatásaink eredményeit felülvizsgálva szükség mutatkozott az új fejlemények elemzésére, tekintettel a regionális együttműködési formák kedvező lehetőségeinek elégtelen igénybevitelére a gyakorlatban. Pedig a regionális együttműködések kedvező lehetőségeinek kiaknázása az itt élő lakosság érdeke lenne és javára szolgálna. Ez arra ösztökéli a tudományos kutatót, hogy még lelkesebben kötelezze el magát a regionális együttműködések kedvező lehetőségeinek tudományos kutatására és a kutatás eredményeinek népszerűsítésére.

A Duna Transznacionális Program (DTP) az INTERREG néven ismert Európai Területi Együttműködés egyik programja, mely keretet biztosít a különböző tagállamok nemzeti, regionális és helyi szereplői közötti közös fellépések és szakpolitikai eszmecserék megvalósításához.

A DTP elősegíti a gazdasági, társadalmi és területi kohéziót a Duna régióban.

A rendkívül heterogén Duna régió magasabb szintű területi integrációjának elérése érdekében a transznacionális együttműködési program stratégiai mozgatórugóként jár el a közös kihívások és igények kezelésére egyes szakpolitikai területeken, ahol a transznacionális együttműködés várhatóan kézzelfogható eredményeket tud elérni.

Tekintettel a földrajzi lefedettségére ez a rendkívül bonyolult program irányelveket biztosít az Európában egyedülálló transznacionális együttműködés számára, és sikeresen szembesül olyan kihívásokkal, mint például a különböző uniós eszközökből finanszírozott szerződő partnerek jó együttműködési mechanizmusainak biztosítása.

A DTP finanszírozza a szakpolitikák kereteit, eszközeit, a szolgáltatások fejlesztését és gyakorlati megvalósítását célzó projekteket, továbbá konkrét kis léptékű kísérleti beruházásokat is. Ezzel jelentősen kiegészíti az Európai Unió Duna Régió Stratégiáját.

A DTP jelenlegi közel 232 millió eurós pénzügyi támogatása három alpból származik:

1. az Európai Regionális Fejlesztési Alapból, 2. az előcsatlakozási támogatási eszközökből és 3. az Európai szomszédsági eszközökből.

Kulcsszavak: **Duna Régió Stratégia, Duna Transznacionális Program, Duna-medence, Nyugat-Balkán, Adriai- és Jón-tengeri régió, regionális együttműködés, interregionális kapcsolatok, Európai Területi Együttműködés – INTERREG, fenntartható fejlődés**

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK I. (9-es terem, 2. emelet)

A SZABADKAI MTTK FELÚJÍTÁSÁNAK VAGYONVÉDELMI SAJÁTÓSÁGAI

Bálint Krisztián

A Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar felújítása jelenleg is zajlik. Az eklektikus stílusban épült védett műemlék felújítása a magyar nyelvű hallgatók számára kiemelkedő fontosságú. Ahhoz azonban, hogy az építkezés zavartalanul és biztonságosan haladjon, különböző biztonsági követelményeknek kell megfelelni. A kültéri vagyonvédelmi eszközök késleltetik, illetve akadályozzák az illetéktelenek behatolását az őrzött területre. A fizikai biztonság kialakítása érdekében az épület utcai része kerítéssel van körülvéve, ezzel is jelezve a birtokviszonyt, illetve, hogy illetékteleneknek tilos a belépés. Jelen esetben az élőerős védelem szerepe a biztonsági szabályok betartatása. A mechanikai védelem részeként vannak jelen a zárható ajtók. Az egyetem főbejárata, illetve az udvari ajtaja is zárható, így az idegenek bejutása munkaidőn kívül megakadályozható. Az elektronikai védelem az oktatási intézmény esetében kiterjed a biztonsági kamerarendszerre is. Ezenfelül említést érdemel még a bejárati ajtó melletti csengő és kaputelefon. Modern biztonsági megoldások nélkül az oktatási intézmény felújítása számos kockázatot rejtene magában: ez alatt értendő az emberi élet, az egészség, valamint az építkezési anyag megóvása is. A kutatás feltárta, hogy az egyetem maradéktalanul eleget tesz ezeknek a biztonsági feltételeknek, így kijelenthető, hogy a felújítás biztonságos körülmények között zajlik.

Kulcsszavak: **mechanikai védelem, elektronikai védelem, élőerős védelem**

A KÖZLEKEDÉS BIZTONSÁGSZINTJÉNEK FELMÉRÉSE LOZNICA KÖZSÉGBEN

Bošković Oliver, Tarján László

Világszerte évente átlagban 250 000 ember veszti életét közlekedési balesetekben, illetve 7 000 000 személy sérül meg. A közlekedésbiztonság szintjének javítása szempontjából fontos állapotfelmérést végezni, melyhez a közlekedésbiztonság abszolút mutatóit szokták használni (a balesetek száma, a balesetek következményei, az elhunyt személyek száma, a könnyen sérült személyek száma és a nehezen sérült személyek száma). Ebben a munkában ezek az abszolút mutatókat dolgozzuk fel a baleset körülményeit figyelembe véve grafikusán ábrázolva. A fő cél a baleset körülményeinek megismerése, elemezhetősége és a balesetek keletkezésének megértése a közlekedési balesetek faktorainak figyelembe vételével (ember–jármű–út–környezet). Noha az adott régió abszolút mutatói fontos részét képezik a kutatásnak, a közlekedés biztonsági szintje kizárólag ezek az adatok felhasználásával nem mérhető fel, illetve nem hasonlítható össze más országok, illetve régiók vagy települések közlekedésbiztonságának a szintjével. Erre a célra szolgálnak a közlekedésbiztonság relatív mutatói. A relatív mutatók közé tartozik a közlekedési kockázat és a nyilvános kockázat. Ezen adatok

segítségével felmérhető egy község közlekedésbiztonságának a szintje és megtudható, hogy az ország közlekedésbiztonságának a szintjéhez képest az adott község biztonságos-e vagy sem. A munka során Loznica község hivatalos és nem hivatalos rendőrségi adatait értékeltük. A biztonságosság meghatározásához figyelembe vettük a község területén regisztrált járművek, a balesetekben elhunyt személyek és a községben élő személyek számát.

Kulcsszavak: **közlekedési balesetek, közlekedésbiztonsági felmérés, Loznica község**

FELÜLETI PLAZMONSZERŰ HULLÁMTERJEDÉSEN ALAPULÓ ELEKTROMÁGNESES ÉS AKUSZTIKUS ÉRZÉKELŐK, KÉTKOMPONENSŰ KEVERÉKEK ÖSSZETÉTELÉNEK MEGHATÁROZÁSA

Cselyuszka Norbert

Az új érzékelő eszközök kulcsfontosságúak számos tudomány területén. A különböző folyamatok paramétereit folyamatosan figyelemmel kell kísérni, ezáltal értékes adatokat tudunk szolgáltatni a teljes folyamat optimalizálásához. Az érzékelők általában egyszerű elektrotechnikai elveken alapulnak, például kapacitás vagy vezetőképesség mérésen. Ma azonban a pontosabb és precízebb mérési eredmények érdekében más lehetőségeket is figyelembe kell vennünk az érzékelők tervezésénél. Magas vezetőképességű és dielektromos közegek határán fény segítségével a szabad elektronokat hullámszerű mozgásra lehet kényszeríteni. Ezt a típusú hullámot nevezik felületi plazmonnak. E hullámok hullámhossza rövidebb a gerjesztő fény hullámhosszánál és nagyon érzékeny a környező közeg dielektromos tulajdonságainak változásaira, így hatalmas potenciált jelent az érzékelők tervezésekor.

Jelen tanulmány két új, rendkívül érzékeny érzékelőt mutat be, amely támogatja a felületi plazmonszerű hullámok terjedését.

Az első érzékelő a szubsztrátba integrált hullámvezető szerkezeti diszperziójából adódó mesterségesen indukált felületi plazmonszerű hullámterjedésen alapszik. A mérési eredmények, a részletes elméleti és numerikus elemzéssel együtt megerősítik, hogy az érzékelő kiváló jelölt a nagyon érzékeny dielektromos állandó mérésekhez, jól alkalmazható a motor- és étolaj minőségellenőrzés során.

A második egy akusztikai érzékelő, amely a kétkomponensű gázok arányos összetételének meghatározására szolgál. Bár az elektromágneses és az akusztikus hullámok eltérő természetűek, a két terület között analógia fedezhető fel. Akusztikai álp plazmonok előállíthatóak mesterséges közegben terjedő felületi hullámok formájában, nevezetesen gázok és kemény barázdált felületek között. A felületi hullámok diszperziós karakterisztikája nagyon érzékeny a környező gáz tulajdonságainak változásaira, így a hullámszám mérésével ezek könnyen meghatározhatóak. Ez a koncepció alkalmazható egy új típusú érzékelő kifejlesztésére, különböző gázok jelenlétének kimutatására vagy gázkeverék összetételének meghatározására.

Kulcsszavak: **érzékelők, kétkomponensű keverékek, plazmonika, akusztika**

SZABADKA BELVÁROSÁNAK MIKROURBANIZMUSA – MORFOLÓGIA ÉS TIPOLOGIA

Lovra Éva

A mikrourbanizmus az alaktani rendszerezés kontextusában egy összetett, több réteget vizsgáló és összehasonlító empirikus kutatás, amely felöleli és jellege miatt összefogja az építészeti és a város (befogadó közeg) elemeinek komplex gyakorlati vizsgálatát. A tér és városszerkezet elemeinek tipológiája, valamint együttes és kölcsönhatásának bemutatása vizuálisan és szövegesen is kifejező módon valósul meg a kutatás esettanulmányain keresztül, amelyek összefogják Közép-Európa területét. Egy-egy városszövetet és kapcsolódó épületeit mutatja be a munka, amely a rendszeresen előforduló kombinációkat, a „mintákat” rendszerezi a tájegységek keresztmetszetében. A tanulmány Szabadkára koncentrál, a szűkebb belvárosra, s a komplex kutatás egyes elemeire: foghíjbeépítések morfológiája (példákon keresztül arra ad választ, hogyan oldották meg a foghíjak kitöltését egy adott városi szövet és építészeti közeg környezetében), utcatorkolatok (az elemzés felhasználja a gyakorlati példákat a tipológia készítésénél, s nem hagyja figyelmen kívül azokat az építészeti, városépítészeti elveket és rendszerezést, amely meghatározza az adott kor tervelméletét), az utcavonalban álló házak szélességi és magassági összefüggései, homlokzattagolása, városszövet morfológiája és tipológiája (összefogja a kutatás városmorfológiai aspektusát – utcák, terek, zöldfelületek, városi tömbök, tereptárgyak). Az elemzése fontos a mikrourbanizmus meghatározása szempontjából, ugyanis a szerkezetet tekintjük a hierarchia elmélete szerint az idő függvényében az állandónak – ennek olvasatában az épületek a hierarchia második fokán állnak.

Kulcsszavak: **mikrourbanizmus, Szabadka, tipológia**

A munka a Pokrajinski sekretarijat za visoko obrazovanje i naučno-istraživačku delatnost segítségével a Pravo na prvu šansu keretein belül valósult meg.

ENERGIAMINIMALIZÁCIÓS MODELLEK A KÉPFELDOLGOZÁSBAN

Lukity Tibor

Az energiaminimalizációs modellek alkalmazása a képfeldolgozásban széleskörű. Az előadás rámutat a modell sikeres alkalmazásának feltételeire. Bemutatásra kerül két alkalmazási terület: képek zajtalanítása, valamint rekonstrukciós problémák a tomo-gráfiában. A modellek vizsgálata mellett számos kísérleti eredmény is szemlélteti az elért eredményeket.

Kulcsszavak: **képfeldolgozás, energiaminimalizációs modellek, regularizációs módszerek**

TELJESÍTMÉNYÁRAMLÁSOK NAPI SZINTŰ CSOPORTOSÍTÁSA ÉS ELŐREJELZÉSE NAGY ADATOK ALAPJÁN

Lendák Imre

A dolgozat célja bemutatni egy napi fogyasztási mintákon alapuló, rövidtávú vagy középtávú teljesítményáramlás-előrejelzésre alkalmas algoritmust. A megoldás felhasználási területei a villamosenergia-rendszerek, illetve egyéb olyan rendszerek, amelyekben idősorok előrejelzése indokolt. Az algoritmus két részből áll: a fogyasztási görbék azonosításából, illetve a fogyasztás előrejelzéséből. A napi fogyasztási görbéket a K-legközelebbi szomszédon alapuló osztályozás módszerével végeztük. Az azonosított napi görbéket olyan modell kiépítésére használtuk, amely hatékonyan tud rövid- és középtávú teljesítményáramlás-előrejelzéseket adni. A megoldás előnye a hozzá hasonló megoldásokhoz képest, hogy hatékony és elfogadható előrejelzéseket tud adni hiányos adatok esetén is. A megoldást egy közel 2000 távvezetékéből álló villamosenergetikai rendszer egy évre kiterjedő, 15 perces mintavételezési adatain teszteltük. A megoldás kiváló teljesítményének köszönhetően személyi számítógépen is tesztelhető volt, a „tanulás” ideje (viszonylag) rövid (kb. 15 perc), a következő 15 percre történő teljes előrejelzés pedig másodperceken belül történt. A bemutatott megoldás hátránya, hogy egyelőre nem veszi figyelembe az időjárás adatokat. A szerző a megoldást bővíteni fogja a fogyasztási görbék képzésére használható egyéb idősorelemzési algoritmusok alkalmazásával (pl. *Dynamic Time Warping*, *K-Shape*), illetve az időjárás adatok integrálásával.

Kulcsszavak: **teljesítményáramlás, fogyasztási görbék, adattudomány, osztályozás, előrejelzés**

TERMÉSZETTUDOMÁNYOK I. (10-es terem, 2. emelet)

AZ INTRADURÁLIS GERINC DAGANATOK JELLEMZŐI VAJDASÁG TERÜLETÉN

Gyülvézi Gyula

A primer gerincdaganatok, amelyek jelentős morbiditáshoz és mortalitáshoz vezethetnek, ritka betegségnek számítanak. A központi idegrendszer daganatainak kevesebb mint 15%-át képviselik. A gerincdaganatok többsége extradurális (50-55%), míg 40-45% intradurális (5% intramedulláris és 40% extramedulláris).

A munkának az a célja, hogy elemezze az epidemiológiai jellemzőit az intradurális gerincdaganatoknak Vajdaság területén.

Retrospektív adatgyűjtés és adatelemzés módszerével dolgoztuk fel a 2008 januárja és 2017 decembere között az intézetünkben sebészileg kezelt 97 beteg adatait.

Az elemzett 97 intradurális daganat közül 88,6% intradurális extramedulláris, 11,4% viszont intradurális intramedulláris volt. A primer intradurális extramedulláris daganatok között 51,2% meningómát, 40,7% neurinomát, 5,8% filum terminale ependymómát és 2,3% más típusú (lipoma, paraganglioma) daganatot diagnosztizáltunk. Az intramedulláris tumorok közül az ependymómák voltak jelen az esetek 72,7% -ában, az asztrocitómák 27,3%-ában. A betegeknél a leggyakoribb tünet a fájdalom volt, 61,8% esetben volt jelen. A második leggyakoribb tünet a motoros kiesés volt (tetra-, paraparesis, plegia) melyet a betegek 43,3%-ában találtunk. A betegek 31,9%-ánál szenzoros kiesések mutatkoztak. Az inkontinencia volt a legritkább tünet, amely a betegek 9,3%-ánál volt jelen. A tünetek kezdetétől a diagnózisig tartó átlagos idő $13,5 \pm 12,2$ hónap volt. 11 betegnél intraoperatív multimodális elektrofiziológiás monitorozást alkalmaztunk. Az intradurális extramedulláris tumoroknál teljes eltávolítást az esetek 86%-ában, míg 14%-nál szubtotális reszekciót végeztünk. Az intramedulláris daganatoknál 63,6%-ban teljes eltávolítást, míg 36,4%-nál csak szubtotális reszekciót értünk el.

Az intradurális gerincdaganatok a tünetek megjelenésével jelentős romlást okoznak a betegek életminőségében. Eredményeink alapján a tünetek megjelenésétől kezdve a diagnózisig terjedő időszak túl hosszú.

Kulcsszavak: **gerincdaganat, intradurális, extramedulláris**

AZ ANTIBIOTIKUMOK ISMERETE ÉS HASZNÁLATA A PÁCIENSEK KÖRÉBEN

Horvát Olga

A rezisztens baktériumok nagy gondot okoznak az antibiotikumokkal való kezeléskor. Ebből kifolyólag az antibiotikumok racionális alkalmazása nagyon fontos.

Ennek a kutatásnak az volt a célja, hogy felmérje a páciensek ismeretét az antibiotikumokkal szemben és alkalmazását Újvidék községben.

A kutatást 2015. november 1. és 2016. január 31. között az Újvidéki Egészségház négy rendelőjében végeztük. A kutatásban 500 páciens vett részt, akik önszántukból kitöltötték az anonim kérdőívet.

A vizsgálati alanyok átlagéletkora 51.65 ± 16.56 volt, és a résztvevők 60.80% volt nő. Az antibiotikumot a vizsgálati alanyok 98,2% háziorvosa tanácsára kezdi el szedni, 45,4% gyógyszerésze tanácsára, míg a megkérdezettek 16,8% azt az antibiotikumot szedi, amelyik épp otthon található. Az alanyok 43,4% válaszolta, hogy csak a tünetek elmúlásáig szedi a gyógyszert. Míg a vizsgálati alanyok 96% állította, hogy az antibiotikumot addig kell szedni, amíg az orvos felírta, de mindössze 58,8% használta az utolsó infekciókor az antibiotikumot addig, ameddig a háziorvosa javasolta, ami a fennmaradt gyógyszerek felhalmozódásához vezet és ez nagymértékben hozzájárul az öngyógyszerezéshez egy következő fertőző megbetegedéskor.

Az eredmények azt bizonyítják, hogy a páciensek antibiotikumismerete nagyon fontos szerepet játszik azok racionális alkalmazásakor és ehhez az ismeretterjesztés elengedhetetlen.”

Kulcsszavak: **antibiotikumok, öngyógyszerezés, racionális alkalmazás, rezisztencia**

A SERDÜLŐ KOROSZTÁLY ÉTKEZÉSI SZOKÁSAI, ILLETVE AZ ÉTKEZÉSHEZ VALÓ HOZZÁÁLLÁSA

**Resnyák Krisztina, Kiss Ferenc, Šoronja Simović Dragana, Maravić Nikola, Sörös Zita,
Đorđević Miljana, Đorđević Marijana**

Az étkezés szabálytalansága növekvő probléma a fiatalok körében. A magas kalóriatartalmú és az úgynevezett gyors ételek túlzott bevitele manapság elég gyakori. Kérdőíves kutatásunk célja az volt, hogy felmérjük, hogy miként hatnak egyes tényezők, mint a kor, a nem, a BMI-index és egyéb környezeti tényezők a vajdasági elemi és középiskolás gyerekek étkezési szokásaira. A kutatásban összesen 525 magyar nemzetiségű (42,5% fiú és 57,5% lány), 11–18 éves diák vett részt, ötödik és hetedik osztályos tanulók, valamint harmadik osztályos középiskolás diákok. Az adatokból megtudhattuk, hogy a diákok nagyobb része normális testtömeggel rendelkezik (70,48%), míg az elhízottak (19,81%) és a túlsúlyosak (7,62%) aránya alacsonyabb. Az elhízottak és a túlsúlyosak nagyobb a százaléka a fiúk körében. A diákok 9,52%-a speciális étrendet követ és a cukrot kerüli a legjobban. Az adatközlőknél megfigyelhető a fizikai aktivitás hiánya és az étkezések rendszertelensége, ami étkezési zavarokhoz, majd a későbbiekben elhízottsághoz is vezethet. A válaszadók 11,05%-a kijelentette, hogy nem fogyaszt reggelit, míg a vacsorát kevésbé kerülik (2,86%). A fiatalok étrendjében a hús erősen jelen van, heti 2-4-szeres gyakorisággal, míg a halat ritkán fogyasztják (havonta egy alkalommal).

Kulcsszavak: **étkezési szokások, felmérés, serdülőkör**

HIDROFÓB BINÁRIS ELEGYEK MICELLÁRIS OLDHATÓSÁGÁNAK TERMODINAMIKAI VIZSGÁLATA

Pósa Mihály

A bináris komponensű hidrofób szilárd vagy folyékony fázisú anyag (A és B molekula) micelláris oldhatóságának (vizes oldatban) termodinamikája eddig nem volt megfelelően kidolgozva (jelentősége a vízben rosszul oldódó gyógyszeranyagok oldhatóságának a növelésében van). Ugyanis molekulaszerekezettől függetlenül az irodalomban a töbplet szabadentalpiáját (a rendszer termodinamikai stabilitását méri egy hipotetikus ideális állapothoz viszonyítva) a reguláris oldatok elsőrendű Margules-egyenlettel (M1) fejezték ki. Viszont be lehet bizonyítani, hogy az M1 csak szimmetrikus molekulákat tartalmazó bináris elegyekre alkalmazható. Ezért kidolgozásra került egy új termodinamikai elmélet, amelyben az A–B interakciós paramétere a bináris hidrofób anyagot (A+B) tartalmazó micelláris fázis összetétele és a monokomponensű anyagot tartalmazó micelláris fázisok (A) és (B) összetétele alapján számítható ki. Az A–B interakciós paraméter pedig összefüggésbe hozható a töbplet szabadentalpiát leíró másodfokú Margules-(M2) vagy van Laar-féle egyenletekkel.

Kulcsszavak: töbplet szabadentalpia, micellák, interakciós paraméter

VÁLTOZÁSOK A TISZA HALÁLLOMÁNYÁBAN AZ ORSZÁGHATÁR–BECSEI GÁT SZAKASZON 1996–2018 KÖZÖTT

Fehér Illés, Stefanovitsné Bányai Éva, Petrović-Gegić Anita

Az előadás középpontjában az a kérdés áll, hogy a medertalaj-változások és a különböző szennyezők milyen módon befolyásolták a Tisza Országhatár–Becsei gát szakasz halösszetételét.

Zentánál a halállomány-összetétel jelentősen megváltozott az 1996-os évhez viszonyítva. 2002-ben, két évvel a cianidszennyezés után eltűntek a folyóból az óriás busák, egyúttal jelenlétük 35-40 százalékról 20-22 százalékra csökkent, viszont a fogassüllő és a kecsge kivételével az őshonos halak – csuka, tőponty, márna, harcsa, fehér halak – száma növekedett.

Az óriás busák eltűnésében közrejátszott a ciánszennyezés mellett a halászatban 2001-től megengedett műanyag hálók használata és a rizmezőkről a békalencse folyóba ürítésének betiltása. 2005-ben Zentánál már a menyhal is megjelent, igaz, mindössze 0,5 százalékban. Az őshonos halak százalékos növekedését a hatalmas mennyiségű planktonfogyasztó óriás busák eltűnésével magyarázzuk. A 2005-ben és 2018-ban végzett felméréseink szerint a folyamat tartós.

A kecsgek eltűnését a folyó medréről hatalmas mennyiségű homok kibányászása okozta Zentánál az 1990-es években, ami a meder eliszaposodásának felgyorsulásához vezetett.

A halállomány összetételében jelentős a különbség a zentai és a péterrévei folyamszakasz között. Péterrévénél a busák jelenléte 13-15 százalék és tömegük is kisebb a zentai szakasznál fogott egyedekhez képest (1,5–2 kg vs. 2,5–4 kg). Péterrévénél az őshonos halak közül kevesebb a tőponty, a márna és a harcsa a zentai szakaszhoz viszonyítva (sorrendben 4-5% vs. 20-22%, <1 vs. 3-5% és 1-1,5% vs. 10-15%), viszont szembetűnően magas a kecségék jelenléte (30-32% vs. <1%). Ez a különbség a péterrévei folyamszakasz homokos medrével magyarázható.

Kulcsszavak: **tiszai halállomány, Zenta, cianidszennyezés**

Az eredmények az MTA Arany János Alapítványa, valamint a Vajdasági Végrehajtó Tanács által támogatott kutatás részeredményei.

CUKORRÉPA- ÉS SZENTJÁNOSKENYÉRROSTOK MINT FUNKCIONÁLIS ADALÉKOK AZ ÉTKEZÉSBEN

Holpert Csilla, Šoronja Simović Dragana, Smole Možina Sonja, Sterniša Meta, Sörös Zita

A rostok olyan növényi eredetű szénhidrátok, amelyeket a szervezet nem képes megemészteni, ezért eljutnak a vastagbélbe. A rostok hatékonyabbá teszik a víz megkötését, felszívják az epesav sóit és a koleszterint, megkötik az emésztéskor termelődő gázok részét. A rosthiányos táplálkozás rövidtávon székletrekedést, hosszútávon elhízást, cukorbetegséget vagy akár vastagbélrákot is okozhat. Ezért ajánlatos az élelmiszert rostokkal dúsítani. Ezért e kutatás témája az élelmiszeri rostok, pontosabban a cukorrépa- és a szentjánoskenyérrost hatása az élelmiszer tulajdonságaira. Mivel a kenyér az az élelmiszeripari termék, amit napi rendszerességgel fogyasztunk, így a tudományos kutatások arra irányulnak, hogy a vásárló részére elfogadható, viszont rostokban és antioxidánsokban gazdag terméket hozzanak létre. A cukorréparost ebben az esetben kívánatos, mert megfelelő arányban tartalmaz oldott és nem oldódó rostokat. A szentjánoskenyér pedig nagyon jó cukor-, fehérje-, lipid-, fenolos vegyület-, oldódó és nem oldódó rost-, vitamin- és ásványianyag-forrás. A szentjánoskenyér liszt hozzáadásával növekszik a tészta elasztikussága és a minősége is. A kutatás folyamán vizsgáltuk a cukorréparost és a szentjánoskenyér vízmegkötő hatását. Különböző arányban adtuk hozzá a fehér liszt (T-400) helyett a cukorréparostot és szentjánoskenyeret a tésztahoz és a kelési idejét vizsgáltuk. A kutatás fontos része volt a cukorréparostokkal és a szentjánoskenyérrel dúsított kenyér szavatossági idejének megfigyelése. Az eredmények azt mutatták, hogy a szentjánoskenyér antimikrób hatása már kis adag esetén is jelentkezik, ami a kenyér szavatossági idejét növeli. Amennyiben több rost van a tésztaiban, nehezebben kel meg, de ezt magas proteintartalmú adalékokkal ki tudjuk valamennyire küszöbölni.

Kulcsszavak: **cukorréparostok, szentjánoskenyér, liszt, antimikrób hatás**

HUMÁN TUDOMÁNYOK II. (díszterem, 1. emelet)

A KÍVÜLLÁS POÉTIKÁJA TOLNAI OTTÓ
A TENGERI KAGYLÓ CÍMŰ KISREGÉNYÉBEN

Kulcsár Sarolta, Novák Anikó

Tolnai Ottó *A tengeri kagyló* című kisregényében a szereplők többsége marginális figura. A mű középpontjában álló kamasz fiúk egy ilyen közegben szocializálódnak, teszik meg az első lépéseiket a felnőtté válás rögös útján. A modellek, amelyekkel szembesülnek szükségszerűen a hiány, a kívülállás által meghatározottak. Mégis fontos kiemelni, hogy az idegenség, a furcsaság, a „fogyatékoság” ebben a regényvilágban teljesen természetes, nem övezi különösebb figyelem.

Az előadás célja e kívülálló karakterek és a szereplők egymáshoz való viszonyrendszerének vizsgálata, továbbá társaik felkutatása más Tolnai-szövegekben, valamint a kortárs gyermekeknek és kamaszoknak szóló irodalomban.

Kulcsszavak: **Tolnai Ottó, A tengeri kagyló, kortárs gyermekirodalom, kívülálló karakter**

VERBÁLISAN TOLMÁCSOLT VIZUALITÁS
(SZÖVEGBE ÍRT FÉNYKÉPEK KOSZTOLÁNYI DEZSŐ REGÉNYEIBEN)

Károly Adrienn

Vilém Flusser megfogalmazása szerint a fényképek olyan jelentésteli felületek, amelyek a téridő dimenzióját síkra szűkítik. A fotó irodalmi alkotásokban való felhasználásának egyik lehetősége a szövegbe való „beíródás”, a kép vizuális tartalmának leírása vagy tárgyként való szerepeltetése. A tanulmány a fénykép és a szöveg kapcsolatát, a „nem látott kép” verbális tolmácsolását vizsgálja Kosztolányi Dezső regényeiben. Ezekben a szövegekben egyes felvételek megtervezett, tudatos kontextusban, míg mások véletlenszerűen kerülnek elő olyan képeket megidézve, amelyek vizuálisan nem tapasztalhatóak. A tér és idő ütköztetésével, a narráció linearitásának és menetének megszakításával olyan elemeket mutatnak meg, amelyek kulcsszerepet játszanak az értelmezésben. A tanulmány Kosztolányi Dezső regényeinek analízise útján tárja fel a szövegbe írt fényképek textusban betöltött szerepét (az emlékek helyettesítője, a múltbéli események bizonyítója, a birtoklás és a vágykeltés eszköze stb.), miközben megkérdőjelezi azok valóságot tükröző tulajdonságát.

Kulcsszavak: **Kosztolányi Dezső, fénykép, intermedialitás, regény**

ÍRÓI NEVEK ÉS FIGURÁK – AZ ISMERŐS NÉVTÖRTÉNETSZERVEZŐ EREJE A MAI MAGYAR PRÓZÁBAN

Bordás Sándor

Az utóbbi évben megjelent számos prózakötet feltűnő jegye, hogy ismert nevek köré szerveződnek. Jól csengő, tananyagként felremlő íróalakokhoz és hozzájuk kötődő irodalomtörténeti eseményekhez vagy csak anekdotákhoz kapcsolják a történetet, ezeket írják újra vagy éppen meg, először ebben a formában.

Cserna-Szabó András könyve, a *Mérgezett hajtúk* (2009) olyan rövidprózák sora, melyekben közös, hogy a középpontjukban egy-egy írói név, íróalakhoz kapcsolódó történet áll. A kötet igyekszik rámutatni a szerzőnek az ismert íróalakokhoz kötődő viszonyára, erősen szubjektív hozzáállásában pedig Fjodor Dosztojevszkij, Szerb Antal, Oscar Wilde, Tömörkény István, Szép Ernő és mások történet szereplő figurává, egy fiktív eseménysor „kézzelfogható” jelölőjévé válnak.

Szív Ernő Meghívás a Rienzi Mariska Szabadidő Klubba (2018) című kötetében olvasható a következő szövegrész: „egy csók, egy icipici cuppantás a szőrbe bújt szájára”. Ez vajon Juhász Gyuláról vagy a csókot adó hölgyről, netán az ezt a momentumot kiragadó Darvasi-prózáról árul el többet? A kötet kirándulás a magyar irodalom- és kultúrtörténetben, de a viszonyítási pont gyakran a nő, illetve az ismert íróalakhoz fűződő viszonya. Vajon hogy élhette meg egy polgárasszony, amikor a hírhedt Balassi Bálint a szesztől büzlően rárontott? Milyen lehetett Szendrey Júliának együtt élni a nemzet özvegye címkével és második férjével?

Mindezzel amellet, hogy a fenti kötetek szerzőitől mint mai olvasóktól kapunk egy a sajátos, szubjektív irodalomtörténeti kánont, jelzik az adott írói alak fontosságát, érdekességét. Ugyanakkor történetsszerző figurákként a névhez, alakhoz köthető korábbi szöveghelyek a kulturális szcénákon, eseményeken való átívelés folytán párbeszédbe kerülnek az újabb hozzárendelt narratívákkal.

Kulcsszavak: prózapoétika, figura, írói név, szubjektív irodalomtörténet

ELLENKULTURÁLIS JEGYEK GARACZI LÁSZLÓ KORAI MŰVEIBEN

Csányi Erzsébet

A szocrealista ideológia és cenzúra következtében a magyarországi irodalmi folyamatokban bizonyos megkésetttség, fáziseltolódás és a nyugati irodalmi-szellemi hatások egymásra torlódása észlelhető a huszadik század második felében. Éppen ezért nehéz az új irodalmi irányok megnevezése, a kötődések, ihletések és fejlemények kibontása. A posztmodern világérzékelés fordulatok és átmenetek felismerhetetlen és amorf gubancából kap erőre több nemzedék által görgetett, felgyorsított, kapkodó kísérletezés eredményeként. A hetvenes évektől az ezredfordulóg megjelennek a nyelv és szubjektum ártértékeléseit jelző beszédmódok, az ellenkul-

túra jegyei, a hibriditás, a minimalizmus, a töredékesség, az önreflexió, a neoavantgárd, sőt, a klasszikus avantgárd tanulságai is. E megújító folyamatokról szóló tanulmányok reprezentatív figurája Garaczi László.

A kutatás célja Garaczi első köteteinek vizsgálatával (Plasztik – elbeszélés, 1985, A terület visszafoglalása a madaraktól – vers, 1986, Tartsd szemed a kigyón! 1989, Imoga – dráma, 1990, Nincs alvás! – elbeszélés, 1992) válaszokat találni arra, hogy a szerző világgalkotása mennyire integrálta a tradicionális társadalmi struktúrákat átértékelő, normaromboló farmernadrágos ellenkultúra világképét, amely a vajdasági magyar irodalom látóterébe már az 1960-as években bekerült.

Kulcsszavak: **Garaczi László, ellenkultúra, magyar irodalom, vajdasági magyar irodalom**

A kutatás a Tartományi Felsőoktatási és Tudományos Kutatási Titkárság 142-451-2645/2018-01 számú projektje keretében valósul meg.

A GYERMEKIRODALOM TEMATIKÁJA AZ ALTERNATÍV OKTATÁSI MODELLEKBEN

Máté Emese

E tanulmány összefoglalója és továbbgondolása a 2018 június végén Németországban, Engelbergben a Waldorf oktatási központban megrendezésre került alternatív oktatási módszereket tematizáló konferenciának. Három fő szakcsoport vonzotta a résztvevőket: 1. Közös metszéspontok az alternatív oktatási módszerek között, és ennek a gyakorlatban megélt tapasztalatai; 2. Az egységes világkép mikro- (ember) és makrokozmosz (természet) összefüggésrendszerei; 3. A hét érzékszervet fejlesztő művészeti módszerek. Gyermekirodalmi érdeklődéssel ez utóbbi szakcsoport előadásain és rendkívül gazdag, szemléletes és gyakorlatias műhelymunkáin vettem részt. A szintézis jegyeit külön kiemelni kívánó alternatív oktatási modellek egy nemzetközi jellegű gyermekirodalmi mesegyűjteményt állítottak össze a következő kritériumok alapján: A gyermek teljesértékű személyisége (test-lélek-szellem) és az élő természeti világ egysége (anyagban, lelkiségében és szellemiségében való megnyilvánulása) közötti szimbiózis jegyeit jelenítse meg; a gyermek mindenkori életkori sajátosságaival legyen összhangban. Tanítói célzatának fő iránya az ok-okozati összefüggésekre való rámutatás és feltárás legyen. A magyar irodalmi mesekincsből mindezeket a megnevezett szempontokat figyelembe véve elkészítettem egy válogatást. Szintézisjelleggel a magyar népmesevilágunk belső, lelki képrendszeréből kiindulva mutattam be az ember és a természet egységes világképe közötti átalakuló mozgásfolyamatokat, melyek törekszenek az egyensúlyra. Teljes életmű tekintetében pedig ezúttal Wass Albert mesevilágából készítettem számos rendkívül gyakorlatias interaktív foglalkozást, amely a kívánt és megnevezett szempontok alapján készült el.

Kulcsszavak: **egységes természeti világkép, mikro- és makrokozmosz összefüggésrendszer, ok- okozati kapcsolódás**

INERCIA A NYELVBEN

Molnár Csikós László

A nyelv társadalmi jelenség, életét, működését más törvényszerűségek befolyásolják, mint a természeti tárgyakét és jelenségekét, de olyan vonatkozásai is vannak, amelyekre látszólag természeti törvények érvényesek. A dinamika első alaptörvénye szerint a testek tehetetlenek, vagyis nyugalomban maradnak, vagy pedig egyenes vonalú egyenletes mozgást végeznek, ha nem éri őket valamilyen külső hatás.

Tehetlenség jellemzi az olyan szavakat, amelyeknek módosult ugyan a jelentéstartalmuk, de nem változnak meg, illetve nem adják át a helyüket más szavaknak. Például az óra szó eredetileg napórát vagy homokórát jelölt, ma viszont nemcsak a mechanikus szerkezetű időmérő eszközt nevezzük órának, hanem az elektronikust is. Íróeszközként a lúdtollat már rég felváltotta a fémtoll, nevében mégis megmaradt a toll.

Ha az idegen szót azzal a dologgal együtt ismerjük meg, amelyet jelöl, általában jövevényszóként be is fogadjuk, a dologhoz szervesen hozzá tartozónak véljük. Régi jövevényszavaink zöme annyira beilleszkedett nyelvünkbe, hogy szinte meg sem tudjuk különböztetni az eredeti magyar szavaktól. Ilyen szó például a latin eredetű iskola (scola), a tábla (tabula), a kréta (creta), a tinta (tincta aqua) stb.

Az inercia újabb keletű jövevényszavainkon is megfigyelhető. A telefon szót nem szorította ki a távbeszélő, a rádióé, a magnetofoné, a televízióé, a videóé még belső keletkezésű vetélytársa sem igen akadt. Noha nagyszabású szómagyarító pályázatokon ötletes megfelelői születnek egy-egy, úgymond fölösleges idegen szónak, általában nem sikerül felcserélni őket egymással (például nem lett permet a sprayből).

A nyelvben megfigyelhető inercia mégis más, mint a fizikai, társadalmi jelenségként nem érvényesül olyan következetességgel, mintha természeti jelenség volna.

Kulcsszavak: **idegen szó, jövevényszó, jelentésváltozás, etimológia**

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ III. (5-ös terem, 1. emelet)

A VÍZVÁLASZTÓ 2000-ES ÉV –
SZERBIA LEHETŐSÉGEI AZ EU FELÉ

Rózsa Rita

Szerbiának a 2000-es évek előtt nem igazán létezett stratégiája az Európai Unióhoz való csatlakozásra, leginkább amiatt sem, mert az ország belpolitikai helyzete igencsak kaotikusnak volt mondható. Alighogy kilábalta a délszláv háborúkból, a miloševići hatalom virágzása kötötte le az ország figyelmét. Az október 5-i felkelés eredményeképpen a hatalom megdöntésével az ország megnyitotta a kapukat Európa felé, úgy gazdasági, mint politikai szempontból. Új dimenzió kezdődött az európai út irányába, de vajon ekkor már felgyorsult az Unióhoz való közeledés? Tanulmányomban szeretném áttekinteni, melyek voltak azok a lényeges események, amelyek a 90-es években az országot belülről és kívülről egyaránt érintették, majd a kormányváltással milyen lehetőségek nyíltak meg Szerbia számára. Egyáltalán változott-e ekkor Szerbia megítélése Európában, és valós lehetőségnek tűnt-e 2000-ben az Európai Unióhoz való csatlakozás.

Kulcsszavak: **Szerbia, Európai Unió, csatlakozás**

ETNICITÁS ÉS TERRITORIALITÁS A DÉLSZLÁV HÁBORÚK
MENEKÜLTJEINEK IDENTITÁSÁBAN –
SZABADKAI PÉLDÁK

Vataščin Péter

A Jugoszlávia felbomlását végigkísérő migrációs mozgások egyik fő célpontja Szerbia volt, ahol horvátországi, boszniai és koszovói szerbek százezrei találtak új otthon maguknak. A kutatás számára a hasonló migrációs válságok átélői esetében mindig fő kérdésnek számít az új otthon és a szülőföld viszonya, valamint az, hogy milyen identitáskonstrukciókon keresztül értelmezik az életüket. Szerbia esetében ebben a kérdéskörben csak néhány esettanulmánnyal rendelkezünk, az átfogó összegzések még hiányoznak.

Kutatásai során a szerző egy résztanulmányban már felvázolta azokat a domináns, elsősorban etnikai alapú s negatív előjelű vajdasági magyar képzeteket a háborús évekre vonatkozó emlékek segítségével, amelyek az egykori menekültektől való határozott elkülönülést szolgálják. Ezzel szemben az egykori menekültek identitása a vizsgált esetekben máshogy épül fel, más koordináták

szerint szerveződik, s nem lehet a magyar attitűdök valamiféle tükörképének tartani. Az identifikációs ellenpont, a lényeges etnikai határvonal általában az egykori „ellenséggel” (esetünkben elsősorban a horvátokkal) szemben húzódik, míg Vajdaság korábbi (nem pusztán magyar) lakosaival szemben a legtöbbször sokkal inkább mérsékelt, úgymond „szokványos” etnicitás áll fenn. Párhuzamosan, különösen a kulturális egyesületeik esetében, megfigyelhető a szülőföldre való territoriális és emocionális kötődés érzetének gyakori ápolása és elmélyítése, míg egyéni példákban megjelenik a szülőföld „elengedésének” igénye is. Egyes esetekben be lehet számolni a kisebbségekre jellemző identitáselemek meglétéről is, amelyet a nyelvtudás (ebben az esetben a magyar nyelv) hiánya, nagyobb részben viszont a specifikus csoportigények és -narratívák periférikus jellege okoz.

Az előadás – amely három éves néprajzi/antropológiai terepmunkán alapul – kísérletet tesz a téma értelmezésére az etnicitás- és nacionalizmus kutatások fogalmi rendszerében.

Kulcsszavak: **délszláv háborúk, kényszermigráció, etnicitás, territoriális identitás**

MÉDIAÜZENETEK ÉS KÖZVÉLEMÉNY (MIT GONDOL A MIGRÁCIÓRÓL ÉS A MIGRÁNSOKRÓL A VAJDASÁGI EMBER?)

Zakinszky Toma Viktória

A migráció nem része a szerbiai politikai diskurzusnak, míg Magyarországon annak szerves részét képezi. Magyarország viszonyulását a migránskérdéshez Brüsszelben rendkívül negatívan értékelték, Szerbia magatartása és állásfoglalása ezügyben viszont nem váltott ki negatív nemzetközi visszhangot, illetve az EU is megfelelőnek találta azt. A média szabadsága mindkét országban a nemzetközi értékelések szerint igencsak korlátozott, viszont e tekintetben is Magyarország van rosszabb helyzetben, illetve kapott rosszabb osztályzatot, mint Szerbia. Ugyanakkor Magyarország EU-tagállam, míg Szerbia nem. Ilyen értelemben más a két ország startpozíciója és nemzetközi megítélésüket ez a tény is jelentősen befolyásolja. A kutatás célja, hogy elemezze, hogyan gondolkodnak a migránsokról a különböző médiahatás alatt élő emberek, vagyis a migránsokkal és a migrációval kapcsolatos pozitív vagy negatív véleményükre hatott-e a média a két szóban forgó országban. Hipotézisünk szerint a vajdasági lakosság véleménye megoszlik a nyelvi határok mentén, vagyis a magyar anyanyelvű, illetve magyarul beszélő emberekre hatott a magyarországi állami média, míg a szerbül beszélő, illetve más kisebbséghez tartozó, de magyarul nem értő emberek nem osztják a magyar lakosság körében terjedő negatív sztereotípiákat, mivel a magyarországi média által generált negatív kép őket nem befolyásolja. A kutatás módszertanába a vonatkozó irodalom áttekintése mellett mélyinterjúk tartoznak. Az interjúalanyok különböző nemzetiségekhez tartozó személyek Vajdaság különböző részeiről.

Kulcsszavak: **migráció, migránsok, média, sztereotípiák, Vajdaság, Szerbia, Magyarország**

KÜLHONI FIATALOK PÉCS VÁROSÁBAN

Dukai Edit

A magyar felsőoktatásban jelenlévő nemzetközi hallgatók 21,8%-a külhoni régiókból érkező fiatal. Számbeli részvételük, de különösen arányuk jelentős csökkenést mutat a nemzetközi hallgatók számához viszonyítva. Jelenlétük a budapesti felsőoktatási intézmények mellett elsősorban három nagy vidéki egyetemen, a Debreceni Egyetemen, a Szegedi Tudományegyetemen és a Pécsi Tudományegyetemen figyelemre méltó. Jelen tanulmány empirikus kutatás révén tárja fel a Pécsi Tudományegyetemen tanuló külhoni fiatalok városi térhasználatát és a településsel való elégedettségét. Ezen túl a tanulmány feldolgozza és elemzi a diákok által igénybe vett szolgáltatások és lakhatásuk költségeit.

Kulcsszavak: **külhoni fiatal, Pécs, térhasználat, anyagi ráfordítás**

TÖRJÖN SZÉT AZ ÜVEGFAL VAGY MÉGSEM?

Lendák-Kabók Karolina

A lányokat az általános és középiskolában sem buzdítják tanáraik arra, hogy „fiús” tantárgyakkal foglalkozzanak, illetve nem olyan mértékben, mint a fiúkat. A felsőoktatás során és azt követően a nők nagy része egy bizonyos szakterületre szorul ki, majd ezek a szakmák elnőiesednek, kevesebb bér jár értük és a társadalmi presztízisük is alacsonyabb. Ilyen esetekben beszélünk az üvegfal jelenségéről.

A kutatás negyvenöt félig-strukturált interjún alapszik, egyetemi hallgatókkal, egyetemi oktatókkal és kutatókkal (nőkkel és férfiakkal is), akik az interjú pillanatában az Újvidéki vagy a Belgrádi Egyetemen tanultak/dolgoztak. Az interjúk elemzése kimutatja, hogy az interjúalanyok különböző narratív stratégiákat alkalmaznak, annak érdekében, hogy elmagyarázzák a nők helyzetét a STEM-ben (angol rövidítés: science [tudomány], technology [technológia], engineering [mérnöki tudományok], mathematics [matematika]), szerepüket és az arányuk növelésének szükségességét. Az eredmények kimutatják, hogy a narratív stratégiák nem csak társadalmi nem szempontú különbségeket mutatnak, hanem generációs különbségeket is. Míg a tapasztaltabb tanárnők nem látják szükségesnek a nők arányának növelését a STEM-ben, addig a fiatalabb interjúalanyok külön kihangsúlyozzák, hogy a társadalmi nem alapú sztereotípiák leépítése szükséges, hiszen ez előrébb vinné a társadalmat. A férfi interjúalanyok nagy többsége a nők arányának növelését a STEM-ben pozitív fejleménynek látja, viszont a szerepüket kizárólag „nőies” tulajdonságaikra építenék, mint amilyen a projektek bemutatása vagy olyan munkák végzése, amelyekhez sok türelem és precizitás kell.

Kulcsszavak: **üvegfal, nők, férfiak, STEM, társadalmi presztízis, sztereotípiák, narratív stratégiák**

KÖZEL S MÉGIS OLY TÁVOL – SZERBIA EURÓPAI INTEGRÁCIÓS KIHÍVÁSAI

Ördögh Tibor

Az Európai Bizottság 2025-öt jelölte meg Szerbia és Montenegró számára mint lehetséges belépési dátumot. A sikeres integráció érdekében Szerbiának a koppenhágai és madridi kritériumokat maradéktalanul teljesítenie kell. Az előadás keretében az európaizáció módszertanával a politikai kritériumok azon problémáit tárgyaljuk, melyeket az országnak mindenképpen meg kell oldania, hogy a nyugati irányt tartani tudja.

A választások átláthatósága és a választási kampány szabályozása módosításra szorul. A parlament nem gyakorol hatékony felügyeletet a végrehajtó hatalom felett. Meg kell erősíteni a jogalkotás átláthatóságát és javítani kell a pártok közötti párbeszédet. A sürgősségi eljárások alkalmazását csökkenteni kell. A független szabályozó testületek szerepét erősíteni szükséges.

Szerbia igazságszolgáltatási rendszerében a bírák és ügyészek szakmai teljesítményértékelésén javítottak, de az igazságszolgáltatásra gyakorolt politikai befolyás lehetősége továbbra is fennáll. A korrupció elleni küzdelemben előrelépés történt a gazdasági bűncselekményekre vonatkozó büntető törvénykönyv módosításainak elfogadásával, különösen a szervezett bűnözés és a terrorizmus területén, valamint a bűncselekményből származó bevételek felkutatásában. Ugyanakkor komoly kétsedelem tapasztalható az új Korrupcióellenes Ügynökségről szóló törvény elfogadásával kapcsolatban. A korrupció sok területen továbbra is elterjedt.

Az alapvető jogok tiszteletben tartásának jogi és intézményi keretei léteznek, biztosítani kell az országon belüli következetes végrehajtásukat, többek között a kisebbségek védelmét is. Előrelépés nem történt a véleménynyilvánítás szabadságával kapcsolatban. Egy nemek közötti egyenlőségről szóló törvényt kellene elfogadni. Szerbia konstruktívan elkötelezte magát a kétoldalú kapcsolatok iránt. A Koszovóval fenntartott kapcsolatok normalizálásával kapcsolatban Szerbia továbbra is részt vett a párbeszédben, azonban további jelentős erőfeszítéseket kell tennie a meglévő megállapodások betartására. Egy jogilag kötelező érvényű megállapodást kell kötnie Szerbiának és Koszovónak, melyben viszonyukat végérvényesen rendezik.

Kulcsszavak: **európaizáció, Szerbia, koppenhágai kritériumok**

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ IV. (7-es terem, 1. emelet)

A HORGOSON ÉS CSANTAVÉREN ÉLŐ ROMA/CIGÁNY KÖZÖSSÉG HELYZETE
A MUNKAERŐPIACON

Kapás Mónika

A roma/cigány közösség felzárkóztatásához elengedhetetlen a munka és a pénz. Mivel a Horgoson és Csantavéren élő felnőtt romák zömének nincs általános iskolai végzettsége, ezért a pénzkereseti lehetőségeik is igencsak csekélyek.

A cigányság társadalmi és szociális helyzete Vajdaságban elég rossz statisztikát mutat, aminek kiküszöbölésére mindenekelőtt az iskoláztatás magasabb szintre emelése javasolt.

A fennálló hátrányos helyzet betudható annak a ténynek, hogy a roma tanulók körében a többségi társadalomból érkező gyermekekhez képest nagyobb arányú az alacsony iskolázottság, az általános iskolából való lemorzsolódás, alacsony a szakképzettek és még alacsonyabb a felsőoktatásban részt vevő roma fiatalok száma, ami kihat a munkaerőpiaci helyzetükre is.

Problémaként fogalmazódik meg, hogy a romák több akadállyal néznek szembe a munkaerőpiacra való bejutás során, emellett többszörös diszkriminációnak és kirekesztettségnek vannak kitéve.

A kutatás célja rávilágítani a Vajdaságban élő, horgosi és csantavéri roma családok megélhetési problémáira, a foglalkoztatottságukat figyelembe véve. A megkérdezett romák körében nagyobb arányban vannak olyanok, akik mélyszegénységben élnek, de ezzel szemben olyan romák is részt vettek a kutatásban, akik kemény munkával és óriási akaraterővel kitortek a mélyszegénységből, és immár pozitív példaként tudnak szolgálni azok számára, akiknek ez még nem sikerült. A kutatásban hatvan vajdasági, munkaképes roma vett részt. Az empirikus kutatás során kérdőívek és interjúk kombinációját használtuk.

Kulcsszavak: **cigány/roma, foglalkoztatottság, kisebbség, megélhetési problémák, kitorési lehetőségek**

TÉMÁK ÉS BESZÉLŐKÖZÖSSÉGEK SZÉKELYKEVÉN
(EGY TEREPMUNKA TANULSÁGAI)

Vukov Raffai Éva, Raffai Judit, Németh Ferenc, Fehér Viktor

Az Al-Duna menti Székelykevéen élő magyarok (elsősorban bukovinai székelyek) és katolikus bolgárok (palyánok) körében 2017-ben néprajzi jelenkorkutatás kezdődött a Kiss Lajos Néprajzi Társaság szervezésében. A következő évben a Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, valamint a Verbi Nyelvi Kutatóműhely is bekapcsolódott a kutatásba. A kutatás során a hagyomány, a nemzeti és lokális

identitás, a kódváltás, valamint a közösség és a migráció jelenségeinek föltárására koncentráltunk a néprajzi és nyelvészeti terepmunka módszereit alkalmazva. Munkánk során kétféle beszédhelyzet dominált: egyén és kutató között kialakított biografikus történeteket generáló situáció, illetve az utcaszinten szerveződött beszélőközösségek vizsgálata kapcsán kialakult csoportos beszédhelyzet.

Előadásunkban kutatásunk módszertani kihívásairól és eredményeiről beszélünk.

Kulcsszavak: **terepmunka, módszertan, Al-Duna, Székelykeve**

A SZEMLÉLETFORMÁLÁS SZÜKSÉGESSÉGE A BORISMERET OKTATÁSÁBAN A VENDÉGLÁTÓ SZAKKÉPZÉSSEN

Angler Kinga

A borfogyasztási kultúra az elmúlt évtizedekben jelentős fejlődésen ment keresztül hazánkban. Ez a változás a vendéglátó szakemberektől is a korábbiaknál magasabb színvonalú felkészültséget, tájékozottságot követel meg. A szakképzésben oktatók számára további kihívást jelentenek a duális képzés bevezetésével járó – a gyakorlatra alkalmas helyeken tapasztalható eltérő tárgyi és személyi adottságokból fakadó – különbségek. Mindezek indokolják, hogy a Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Karán tanuló vendéglátó szakoktató szakirány hallgatóinak képzésében a korábbiaknál hangsúlyosabban szerepeljenek a borral kapcsolatos ismeretek, különös tekintettel a terroir, a szőlőfajták, a borkészítési eljárások, a felszolgálás szabályai, valamint a borok és a gasztronómia harmóniájának terén.

Előadásomban oktatói, vállalkozói és – a pincér és szakács szakvizsgákon szerzett – vizsgáztatói tapasztalataimat, valamint gyakorló szakoktatók véleményét kívánom bemutatni, továbbá a gyakorlatban jelentkező szakmai hiányosságok kiküszöbölésére irányuló oktatási tevékenységünket is ismertetem.

A jelenleg érvényes pincér és szakács képzések kerettantervei méltatlanul alacsony óraszámot szentelnek a borral kapcsolatos ismeretek megszerzésére. Szüksős az idő még a lexikai tudás átadására is, a tanulás élményszerűvé és a tudás használhatóvá tételére pedig egyáltalán nincs idő!

Az ország különböző iskolarendszerű vendéglátó képzéseiben a szakoktatók borral kapcsolatos tájékozottságát elemezve látható, hogy ismereteiket évekkal ezelőtt szakközépiskolában, felsőoktatásban szerezték meg, elenyésző azoknak a száma, aki időközben autodidakta módon, vagy szaktanfolyamon mélyítették el tudásukat. Maguk is igényelnék és szükségesnek tartanak a borral kapcsolatos elméleti és gyakorlati ismereteik frissítését, bővítését, elsősorban az ételek és borok harmóniája, valamint a trendek területén.

A vendéglátó szakoktatók képzésében felelőségünk nagy, hiszen a leendő szakemberek képzőinek oktatását végezzük: megfélelő szakmai ismeretekkel, kompetenciákkal, oktatási módszerekkel nekünk kell őket ellátni.

Kulcsszavak: **borgasztronómia, duális képzés, pincér, szakács, szakoktató**

BOR–KULTÚRA–OKTATÁS? NEVELJÜK-E A FIATALOKAT A BORKULTÚRÁRA?

Máté Andrea

A borkultúra a bortermelés, -értékesítés és -fogyasztás értékkeremtése révén jött létre, mely napjainkra számos ország nemzeti kultúrájának, történelmének, gasztronómiájának, identitásának a részét képezi.

A Szekszárdi borvidék értékein keresztül bemutatom a magyar borkultúra sokszínűségét, valamint, hogy egy palack borban az elkészítéstől a fogyasztó elé kerüléséig mennyi hozzáadott érték, tradíció, tudás, innováció jelenik meg. A borkultúránk családok generációinak nyújt megélhetést, a borvidéki közösségeknek pedig az összetartozás élményét.

Kérdés, hogy a mai fiatalságot megéri-e a borkultúra, vannak-e otthonról hozott ismereteik.

Napjainkban a családok egyre nagyobb arányban urbánus környezetben élnek, egyre kevesebb fiatalnak adatik meg az a lehetőség, hogy a szőlőművelés, borkészítés családi hagyományaival közvetlenül megismerkedjen. Hiányzik vagy esetleges a közös étkezésekhez kapcsolódó kulturált borfogyasztás családi hagyománya.

Kérdés, hogy a köznevelésben, oktatásban hogyan jelenik meg a borkultúra, az oktatás milyen mértékben járul hozzá az ismeretek elsajátításához, továbbá kell-e a borkultúrát tanulni, tanítani a felsőoktatásban.

Az óvodai és iskolai nevelésben a hagyományok tisztelete, ápolása fontos nevelési feladat, azonban a mögöttes ismeretátadás következménye egyre inkább csak egy lexikális információhalmaz lesz, amelyhez nincs érzelmi kötődés, mivel hiányzik a személyes tapasztalat, élmény. Véleményem szerint az oktatásnak fontos feladata van abban, hogy a borkultúra szépségét, sokszínűségét megismertesse a jövő generációival, hogy az otthonról hozott többnyire hiányos ismereteket kiegészítse, kipótolja. Ebben a nevelési tevékenységben a különböző korcsoportokat más-más módszerekkel és tartalommal tudjuk megszólítani a közoktatástól a felsőoktatásig.

A felsőoktatásnak pedig meghatározó szemléletformáló szerepe lehet abban, hogy a felnövekvő nemzedékek a borkultúrát tisztelő, a benne dolgozókat megbecsülő generációkká, a borkultúrához közvetve vagy közvetlenül kapcsolódó szakemberekké és tudatos vásárlókká, kulturált borfogyasztókká válhassanak.

Kulcsszavak: **borkultúra, értékkeremtés, hagyományok, szekszárdi borvidék, borfogyasztás, oktatás**

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ JUGOSZLÁVIAI ESEMÉNYEINEK ÚJ ÉRTELMEZÉSI PARADIGMÁJA

Mészáros Zoltán

A jugoszláv népfelszabadító háborúról szóló diskurzus meglehetősen rögzült állapotban van. Ennek az alapját az képezi, hogy igen sokáig fennmaradt a hivatalos diskurzus, amelyet az sem tudott kikezdeni, hogy létrejöttek a különböző nemzeti diskurzusok.

A háború végére valóban egy új Jugoszlávia jött létre, amely területét tekintve majdnem egybeesett a királyi Jugoszlávia területével. Azonban a történetírásban alapkövetelmény, hogy a történéseket a saját kontextusukban próbáljuk megérteni. 1941 áprilisától 1945 májusáig gyakorlatilag nem létezett Jugoszlávia, hanem csak más államalakulatok, illetve különböző elcsatolt területek. Így, ha ezt a helyzetet vesszük figyelembe sokkal logikusabb és érthetőbb kép tárul elénk.

Kulcsszavak: **Jugoszláv Népköztársaság, II. Világháború, Jugoszláv Királyság, Független Horvát Állam, a Nedić-féle Szerbia, partizánmozgalom, csetnik mozgalom, usztasák, domobránok**

A VÁROSMARKETING ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÚJVIDÉK ESETÉBEN

Muhi Béla

A mai modern városok igen kemény csatát vívnak egymással, legyen szó befektetésekről, turisták vonzásáról, rendezvények szervezési jogának elnyeréséről stb., így a városmarketing és ennek keretében a városmárkázás egyre nagyobb hangsúlyt kap. Manapság a városok közötti verseny megköveteli, hogy a városvezetés nagyobb mértékű piacorientáltságot, marketing szemléletmódot mutasson fel, figyelembe véve a reális lehetőségeket és a fennálló veszélyeket. A városmarketingben nemcsak a városvezetés, az önkormányzat, hanem a lakosság, a civil szervezetek és a gazdasági élet, a magánszféra képviselőinek tevékenysége is benne foglaltatik. Ez egy hosszú távú, talán soha véget nem érő folyamat, mely céltudatos stratégiai marketingtevékenységet igényel.

Kulcsszavak: **marketing, városmarketing, városmárkázás, Újvidék**

IFJÚSÁGUNK TERHE

Gábrity Molnár Irén

Ifjúságunk időszerű problémái néhány kulcsfontosságú jelenség köré fókuszálnak: ezek a pozicionálási problémák (szociális leszegényedés mellett karrierépítés és világos jövőkép), minőséges képzettség avagy az esélyek forrása, vállalkozás – önfoglalkoztatói lehetőség, avagy marad az elvándorlás (mobilitás).

A Vajdaságból elvándorlók száma fél évszázada folyamatosan növekszik és különösen tömegessé vált a fiatal, szakképzett korosztály külföldre vándorlásával, aminek elsősorban anyagi oka van: a magasabb életszínvonal és a kereseti lehetőségek (lásd a 2016. és a 2018. évi ifjúságkutatások eredményeit). Az elvándorlás többszörös veszteség a magyar közösség számára (demográfiai deformáció, identitászavar, nyelvi/kulturális leépülés). Ugyanakkor az anyaországba áttelepülők korszerkezete, kulturális hagyományai, anya-

nyelve megegyezik a befogadó népességével, így könnyebben beilleszkedhetnek a helyi közösségekbe, mint más EU-s országokba. Az áttelepülő népesség jelentős gazdasági erőforrást jelent Magyarország számára.

A vajdasági magyarok anyagi helyzetmegélése és (társág) kötődése azonosul: sorsuk építésében akkor kötődnek Vajdasághoz legerősebben, ha munkájuk, mozgásterük ide kapcsolódna. Ha viszont a jövedelemszerzés esélye valamely EU országba vezeti őket, identitásuk transznacionális jelleget vesz fel (a fiatalok esélykeresők és mobilak: több lakhelyük és állampolgárságuk van, több nyelven beszélnek).

Vajon elképzünk az otthonmarasztaló, karrierépítő és vállalkozói (Prosperitati Alapítvány által közvetített) anyaországi támogatásokkal? Mi a hozadéka a három éve működő, 50 milliárdos gazdaságfejlesztési programnak a Vajdaságban?

Kulcsszavak: **ifjúságunk problémái, elvándorlás**

MŰSZAKI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYOK (9-es terem, 2. emelet)

SZÉNHIDRÁT ALAPÚ STABILIZÁTOROK HASZNÁLATA EMULZIÓK
GYÁRTÁSA FOLYAMÁN

Koós Csilla, Maravić Nikola, Kertész Szabolcs, Hodúr Cecília, Dokić Ljubica, Sörös Zita

Az emulziók diszperz rendszerek, amelyeket egymással nem elegyedő folyadékok képeznek. Többféle módszer létezik az emulziókészítésre, a leggyakoribb azonban a mechanikai erő használata. Az emulzió formálásban fontos az emulgálószer/stabilizátor, ami leggyakrabban a szójalecitin. Az iparban arra törekszenek, hogy az ilyen esetleges génmódosított termékeket más, természetes forrású termékekre cseréljék, mint a pektin, az élelmi rost. A kísérletek célja olyan stabil olaj/víz mikroemulzió létrehozása, mely diszpergált fázisának cseppjei 0,1 és 100 µm átmérőjű tartományba esnek, miközben természetes stabilizátort használunk. Az üvegmembrán alkalmazásával megfelelő emulgálószerarányokkal megfelelő emulziót tudunk létrehozni. Az olaj hozzáadása SPG-üvegmembránon olyan kis méretű olajcseppeket eredményez, amelyek határfelületére megfelelő nyomás hatására az emulgálószer részecskéi teljes mértékben kapcsolódni tudnak.

Változó faktor a kontinuális fázisok összetétele, vagyis a víz és emulgálószer keveréke és a centrifugacső átmérője; állandó faktorok a mágneses keverőgép fordulatszám, a membrán nyomása, a hőmérséklet, a diszkontinuális fázis vagyis a kukoricaolaj. A kísérlethez használt emulgálószer a pektin, a cukorréparostok és maltodextrin, melyek 0-1% közötti értékekben lettek hozzáadva a vízhez.

Az elkészült emulziók részecskeméret-eloszlását Mastersizer 2000 berendezéssel néztük. A kísérlet során kiderült, hogy a legmegfelelőbb cseppméreteloszlás nemcsak a kontinuális fázis összetételétől függ, hanem a centrifugacső átmérőjétől is, melyet a membránnal történő diszkontinuális fázis hozzáadásánál tapasztaltunk. A legkisebb részecske-átlagátmérővel az az emulzió rendelkezett, melynek kontinuális fázisában a legkisebb százalékban használtunk emulgálószer, illetve, ahol a háromból kettő aránya megegyezett. A munka keretében megtörtént egy megfelelőbb módszer kidolgozása egy olyan emulzió készítésére, amely nem tartalmaz genetikailag módosított anyagból származó emulgálószer.

Kulcsszavak: **olaj/víz emulziók, cukorrépagektin, cukorréparost**

INTEGRÁLT MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS AZ AGRÁRIUMBAN

Kovács Vilmos, Kovács Sárkány Hajnalka

A régióban működő zöldséget és gyümölcsöt termeszto gazdálkodóknak a globális piacon egyre több kihívásnak kell megfelelnie. A hatékony és precíziós gazdálkodás mellett ma már a minőségbiztosítás is alapkövetelmény. Munkánkban azon, az ágazatban elvárt minőségügyi elvárásokat elemezzük, amelyek szükségesek a versenyképesség megőrzéséhez.

Kulcsszavak: **GlobalGAP agrárium, versenyképesség, élelmiszer-biztonság**

AZ ÉRDEKELTEK SZEREPE A VÉDETT TERÜLETEKEN FOLYÓ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN: ESETTANULMÁNY A KOVILJI–PÉTERVÁRADI RÉT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETI REZERVÁTUM PÉLDÁJÁN

Tarján Tobolka Albina

Az érdekeltek azonosítása, megismerése és elemzése fontos részét képezi az erdészeti gazdálkodási tervek kidolgozásának. Az érdekeltek körébe tartoznak mindazok a fizikai vagy jogi személyek, akik tevékenységükkel kihatnak vagy kihathatnak egy projektum vagy terv kidolgozására, majd kivitelezésére, de ugyanakkor maga a projektum is különböző módon hatást gyakorol rájuk.

Az érdekeltek céljainak, érdekeinek, valamint véleményének feltárására és csoportosítására nem szorosan erdészeti kutatási módszereket alkalmaztunk, hanem a társadalomtudományok kutatási eszközei közül választottunk. Az érdekeltek meghatározása során hólabda módszert alkalmazva megpróbáltuk felölelni mindazokat a személyeket, szervezeteket, csoportokat, akik valamilyen módon kapcsolódnak a kutatott területhez. Nyílt interjúk segítségével meghatároztuk érdekeiket és céljaikat. Emellett a kutatók független megfigyelőként részt vettek több olyan összejövetelen, ülésen, ahol az említett érdekeltek a kutatás tárgyával kapcsolatosan fejtették ki véleményüket. A kapott eredményeket további verifikálás céljából archívumi adatokkal és dokumentumokkal, publikációkkal, sajtóbeli jelentésekkel vetettük össze.

A Kovilji–Péterváradi Rét Különleges Természeti Rezervátum érdekeltjei a következő csoportokba sorolhatók: tulajdonosok, gazdálkodók, felhasználók, különböző intézmények, polgárok egyesületei (pl. szarvasmarha-tenyésztők egyesülete) és az erdészetben dolgozók. Az érdekeltek érdekeik alapján történő csoportosítása megkönnyíti céljaik minél alaposabb megismerését, majd az erdészeti tervekbe való sikeresebb beiktatásukat. Az olyan erdészeti tervek megvalósítása, amelyek hitelesen tükrözik az érdekeltek céljait lehetővé teszik nemcsak az erdészeti célok megvalósítását, hanem minden érintett fél javára szolgálnak, ami a védett területen folyó erdőgazdálkodásban különösen fontos.

Kulcsszavak: **érdekeltek, erdőgazdálkodás, védett területek**

VAJON A REKURRENS NEURÁLIS HÁLÓZATOK KÉPESEK-E FORRADALMASÍTANI A PREDIKCIÓS MÓDSZEREINKET?

Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella

Napjaink egyik legforróbb kutatási területe a gépi tanulás és a hozzá tartozó tudományágak. Jusson eszünkbe például a Big Data, a deep learning vagy éppen a mesterséges intelligencia.

Ezek a területek különböző módokon bebizonyították már a létjogosultságukat, azonban vannak olyan lyukak, melyeknél még mindig nehezen igazolható a Deep Learning használata. Ez pedig a Data Science és azon belül is a predikciós modellek.

Naponta jelennek meg újabb és újabb tanulmányok, melyeknek célja azt bizonyítani, hogy a régi regressziós vagy épp klasszikációs módszerek mára már elavultak, ám a felhasznált módszerek és a kapott eredmények ezt nem tudták kellő mértékben alátámasztani, hiszen mind a mai napig kumulált adatokkal és szelektált paraméterkészlettel dolgoznak, amelyek ugyanakkora munka árán jönnek létre, mint az elavultnak titulált társaik. Be kell tehát látnunk, hogy ez a megközelítés nehezen fogja meggyőzni a tudóstársadalmat a Deep Learning előnyeiről.

Mindezt továbbgondolva Szegedi Tudományegyetem Természettudományi Informatikai Karának Informatikai Intézetében egy újszerűnek mondható módszerrel, nyers adataival dolgozó predikciós modellek kidolgozását tűztük ki célul. Elgondolásunk igazolására kutatásunkban webshopok, online oktatási platformok nyers log adatait használtuk fel, melyeket változtatás nélkül egy rekurrens hálózatnak továbbítottunk. Az így kapott adatokból a modell képes volt megtanulni az egyes viselkedési mintákat és paraméterválasztás vagy kézi adat-transzformáció nélkül is előre tudta jelezni a felhasználók várható viselkedését.

Kulcsszavak: **data science, deep learning, gépi tanulás**

AZ EN ISO 22000:2018 SZABVÁNY ÚJ KÖVETELMÉNYRENDSZERE

Kovács Sárkány Hajnalka, Kovács Vilmos

Az ISO 22000:2018 Élelmiszer-biztonsági irányítási rendszerek, az élelmiszerláncban részt vevő szervezetekre vonatkozó követelmények című nemzetközi szabvány 2018. június 19-én jelent meg. Ez a szabvány váltja le az EN ISO 22000:2005 szabványt. Az új szabvány számos változást hozott, munkánkban ezen változtatásokat ismertetjük és elemezzük.

Kulcsszavak: **szabvány, élelmiszer-biztonság, ISO 22000**

A TANÍTÓK ÉS ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TUDÁSA

Horák Rita

A tanítók és óvodapedagógusok környezetvédelemmel kapcsolatos tudásának és környezeti attitűdjének meghatározó szerepe van abban, hogy az ezzel kapcsolatos tartalmakat megfelelően tudják-e oktatni e személyek az óvodában, illetve az általános iskolák alsó osztályaiban. E problémakörön belül az ökológiai lábnyom meghatározása is képet ad egy-egy egyén környezethez való viszonyu-

lásáról. A kutatás során az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Karának okleveles tanító és óvodapedagógus hallgatóit mértük fel. A hallgatóknak egy anonim online kérdőívet kellett kitölteni, amely az ökológiai lábnyom meghatározásával kapcsolatos.

Az adatok feldolgozásakor megállapítottuk, hogy az egyetemisták ökológiai lábnyoma valamivel a szerbiai átlag felett van, de ez statisztikailag nem jelentős. Szintén megfigyelhető, hogy a kapott eredmények csökkennek az elsőtől a negyedik évfolyamig, amit részben a tanulmányaik során a környezetvédelemmel kapcsolatos tudásuk bővülésével magyarázhatunk.

Kulcsszavak: **tanítók, óvodapedagógusok, környezetvédelem, online kérdőív**

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK II. (10-es terem, 2. emelet)

HANG- ÉS ZAJFELISMERÉS HASZNÁLHATÓSÁGA DECENTRALIZÁLT
LPWAN FELÜGYELŐRENDSZEREKNÉL

Tarján László

Mindennapjainkban rengeteg okosgépet (telefon, tv, autó, háztartási gép stb.) használunk, amelyek az érzékelők által begyűjtött információk és az interneten elérhető adatok összevetése alapján sok mindenre tudnak következtetni, „megkönnyítve” így mindennapjainkat. Sok okosgéppel már beszélgetni is tudunk, hangalapú utasításokat adhatunk nekik. Igaz, hogy sok esetben a hangfeldolgozáshoz és dekódolásához aktív internetes kapcsolat kell, hogy a hangparancsokat a hangot feldolgozó szerverre lehessen továbbítani és utána innen kapja vissza gépünk a dekódolt parancsot. Emellett az is igaz, hogy sok esetben ezek a hangalapú utasítások csak világnyelveken dolgoznak, vagyis azokon dolgoznak igazán jól.

A hang- és zajfelismerés funkció nemcsak kívánt, hanem véletlenül kimondott parancsok, illetve véletlenül történő zajok felismerésére is alkalmas lehet. A dolgozat témája a zajfelismerés használhatósága decentralizált felügyelőrendszereknél, amelyek használhatóak lehetnének nem lakott területek felügyeletére. Ezekre a területeken sok esetben elektromos hálózat sincs, ezért nem lehetséges a kamerás rendszerek használata. Az állandó elektromos áramellátás hiányából kifolyólag célszerű a mobiltelefonos hálózatok helyett is a kis teljesítményű széles körű hálózatok (angolul: LPWAN – Low Power Wide Area Network) használata. Az LPWAN-nál korlátozva van az adatátviteli sáv szélesség, és ezért nem oldható meg a szerveren történő hangdekódolás. A kutatás során egy hangfelismerésre alkalmas modult teszteltünk, amely alkalmas több mint száz különböző hang felismerésére, bármilyen nyelven. A hang dekódolása egy FT900, FTDI mikrovezérlő alapú, integrált áramkör segítségével történik helyben, előre megadott hangminták alapján. Teszteltük a modulba beépített emberi hang alapú utasításokat, illetve más zajalapú utasítások felismerésének sikerességét, valamint a parancsok LoRaWAN hálózaton történő továbbítását.

Kulcsszavak: **hangfelismerés, zajfelismerés, LPWAN, LoRaWAN**

EGYÉNI TELJESÍTMÉNY MÉRÉSE PROBLÉMAALAPÚ
OKTATÁS KERETÉN BELÜL

Maravić Čisar Sanja, Pintér Róbert

A projektalapú tanulás olyan diákközpontú módszertan, amely dinamikus tantermi megközelítést foglal magába. A diákok valós kihívások és problémák aktív megoldása révén tanulnak és ismerkednek a szakmai vagy tudományos területtel. Az IKT területén

a projektek megvalósítása általában csoportmunka keretein belül valósul meg. A feladatok vagy a használt technológia összetettsége miatt nem lehet elvárni, hogy a fejlesztést egy személy valósítsa meg. A feladat megoldásával a résztvevők osztályzatot kapnak, ami a projekt kidolgozottságának a szintjétől és minőségétől függ. Mivel csoportmunkáról van szó, többnyire önállóan működő rendszerről, gyakran előfordul, hogy az osztályzat nem tükrözi a hallgató tudását, de legfőbbképpen nem a hozzájárulását a projekt sikeres megvalósításához. Mindig lesznek csapattagok, akik kisebb vagy nagyobb lelkesedéssel szerepelnek a probléma megoldásában, és olyanok is, akik úgy gondolják, hogy legjobb, ha a projekt sorsát és megvalósítását a csoport többi tagjára bízzák. Amikor az oktátónak nincs teljes rálátása a csoporton belül történő tanulási és munkafolyamatokra, akkor a félév végén nehezen tud objektíven osztályozni. Például helytelennek tekinthető az a hozzáállás, hogy a csoportban minden hallgató azonos osztályzatot kell, hogy kapjon. Az, aki a feladatmegoldáshoz jobban hozzájárult, láthatja, hogy kevesebb tanulással és munkával is megszerezhetné volna a (jó) osztályzatot. Az, aki viszont kevesebbel járult hozzá a projekthez azt tapasztalhatja, hogy kevés tanulással és munkával is lehet jó eredményt elérni.

Ebben a munkában olyan módszereket és eszközöket mutatunk be, amelyekkel mérni lehet az egyén teljesítményét egy csoporton belül. A munka célja, hogy a saját és mások tapasztalatai alapján megfogalmazzon egy olyan osztályozási rendszert, amely a problémaalapú oktatásban objektív érdemjegyeket definiál a csoport minden egyes résztvevője számára.

Kulcsszavak: **probléma alapú oktatás, csoportmunka, az egyéni teljesítmény mérése**

A NEMLINEÁRIS KOMPLEMENTARITÁSI FELADAT MEGOLDÁSÁRA SZOLGÁLÓ NUMERIKUS MÓDSZEREK

Papp Zoltán, Rapajic Sanja

A nemlineáris komplementaritás feladat a matematikai optimalizáció jól megalapozott részterülete, amely megjelenik sok mérnöki, közgazdasági és más terület reális problémáinak matematikai modelljében. Ez a jelenlét annak köszönhető, hogy az említett területeket leíró rendszerek egyensúlyi állapotát a komplementaritási feladat segítségével lehet modellezni. A közgazdaságban a kínálat és a kereslet egyensúlyát, a közlekedésméletben az ismert Wardrop-egyensúlyt modellezzük a komplementaritási feladat segítségével. A gyakorlati alkalmazhatóságának köszönhetően a komplementaritási feladat megoldására szolgáló módszerek nagy választéka áll rendelkezésre. Megemlíthetjük a nemlineáris egyenletrendszerek megoldására szolgáló Newton-módszer általánosításait, az útvonalkeresési módszereket, a kvadratikus programozásra alapuló módszereket, a projektív és proximális módszereket, a simító módszereket és a belsőpontos módszereket.

A szerzők a simító módszerek családjába tartozó Jacobi-mátrixot simító nem pontos Newton-módszert mutatják be. A módszer olyan nem monoton vonal menti optimalizációs eljárást használ, amely nem igényel deriváltkiértékelést. Az algoritmus a nemlineáris komplementaritási feladat Fischer–Burmeister-ekvivalens átalakítását használja, ami félsima függvényű nemlineáris egyenletrend-

szerhez vezet. Az eljárás ezt az egyenletrendszert oldja meg nem pontos Newton-módszerrel. Mindegyik iterációban egy vegyes Newton-egyenletrendszert kell közelítőleg megoldani, ami tartalmazza az egyenletrendszer félsima függvényét és annak simított verziójának Jacobi-mátrixát. Mivel a módszer nem pontos keresési iránya általános esetben nem monoton csökkenő, a vonal menti optimalizációban nem monoton feltételt kell alkalmazni.

Kulcsszavak: **nemlineáris komplementaritási feladat, félsima egyenletrendszerek, nem pontos Newton-módszer, nem monoton vonal menti keresés**

DIGITÁLIS KÉPEK TÖMÖRÍTÉSE KMM-MÓDSZERREL

Póth Miklós

A digitális képek hatékony tárolása kulcsfontosságú a számítógép memóriájának takarékos felhasználásában. Már a néhány száz pixel térbeli rezolúciójú digitális képek is akár több megabájt memóriát foglalnak el.

A képtömörítés az a folyamat, amelyben a képi adathalmaz csupán egy kis részét tároljuk, a redundáns adatokat pedig nem. Típusuk szerint a képtömörítő algoritmusok lehetnek veszteségmentesek és veszteségesek. A veszteségmentes tömörítési módszernél az eredeti képet teljes egészében vissza lehet állítani, míg a veszteséges tömörítésnél a rekonstrukció után degradáció marad. Tipikus esetben, a veszteséges tömörítés kevesebb adattal őrzi a képet a veszteségmentes tömörítéssel szemben.

Ez a publikáció egy veszteséges módszert mutat be, ahol a KMM (k-modulus method) elvet alkalmazzuk. A módszer lényege, hogy a képben szereplő pixelintenzitásokat elosztjuk egy számmal (a mi esetünkben 5-tel), és kerekítünk. Így az intenzitások száma 256-ról csupán 51-re csökken, és a digitális képet hatékonyabban lehet reprezentálni.

A munkában bemutatjuk a tárolási protokollt is, és a módszert összehasonlítjuk a veszteséges eljárásokkal.

Kulcsszavak: **digitális kép, kompresszió, tömörítés, KMM**

A GONDOLATALAPÚ SZÖVEGBEVITEL ÉS BIZTONSÁGTECHNIKAI LEHETŐSÉGEI

Simonyi Dénes, Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella

Emberi létünk egyik legfontosabb építőköve az írás. Az UNESCO felmérései szerint világszerte a felnőtt populációnak 17%-a írástudatlan. Az infokommunikációs eszközök hétköznapi életben való elterjedésével és az információs társadalom megjelenésével egy új fogalom is keletkezett, a digitális írástudatlanság. Ez egy olyan társadalomban, ahol a háztartások 80%-a rendelkezik számítógéppel és az embereknek csak 13%-a nem használja az internetet.

A társadalmi felzárkózáshoz a digitálisan elérhető írott tartalmakhoz is hozzá kell férnünk, és digitális eszközeink alkalmazásával használnunk is kell őket. Nem állhatunk meg azonban a pusztá hozzáférésnél. E tartalmak kezelése, származásuktól függően, legalább alapvető biztonságtechnikai ismereteket és biztonság tudatosságot is megkövetel. Védelmükre a legkézenfekvőbb módszer, ha a hozzáférést azonosításon alapuló felhasználói jogosultságokkal szabályozzuk. Hogyan? Az előrehaladott technika ellenére a legszélesebb körben alkalmazott azonosítási eljárás mind a mai napig a jelszóval történő azonosítás.

Digitális eszközeink zömével valamilyen fizikai kontaktus útján, leggyakrabban a kezünk segítségével kommunikálunk. Hogy miért? A válasz egyértelmű: ez a legprecízebb és egyben legsokoldalúbb testrészünk. Mi a helyzet azonban akkor, ha kezeinket nem tudjuk használni? Számításba jöhetnek egyéb testrészeink, a hangunk és egy nem egészen új, ám még mindig csak gyerekcipőben járó út, az agy-számítógép interfész. Az agy-számítógép interfész fogalom alatt ma olyan eszközt értünk, amely közvetlen kommunikációs csatornát biztosít agyunk és a számítógép között. Ezen eszközök ma elsősorban a fogyatékkal élőket segítik, de egyre gyakrabban találkozhatunk velük a hétköznapi eszközeinkben, a hadászatban, a közlekedésben és a szórakozásban is.

Jelen munka megpróbál képet alkotni a jelenleg elérhető EEG-n alapuló szövegbeviteli, ún. „BCI speller” eszközök lehetőségeiről, hátrányairól, és megvizsgálja a biztonságtechnikai alkalmazhatóságukat is.

Kulcsszavak: agy-számítógép interfész, p300 VEP, információbiztonság

ÖNVEZETŐ AUTÓK FEJLESZTÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE

Mester Gyula

Az önvezető autó (self-driving car, robotic car) emberi beavatkozás nélkül képes közlekedni a közúti forgalomban, érzékeli és értékeli a környezetet, digitális technológiák segítségével ütközésmentesen irányítja önmagát. Munkánkban áttekintjük az elektromos autók jellemzőit, a közösségi autó-megosztást, az önvezető autót mint újabb fejlesztést és az automata járművezető rendszer öt szintjét. Ezeket az intelligens, kerekeken gördülő mobilis robotokat az autonóm önvezető autókkal együtt az utóbbi húsz évben megjelent kutatási eredmények teszik lehetővé.

Kulcsszavak: önvezető autó, ütközésmentes irányítás, az automata járművezető rendszer szintjei, elektromos autók, hatótáv

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK III. (8-as terem, 2. emelet)**ÚJ TERÁPIÁS TEREM TERVJAVASLATA
NEUTRON DÓZIS MÉRÉSEK ÉS MONTE CARLO (MC) SZIMULÁCIÓK
ALKALMAZÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSÁVAL****Tóth Árpád, Petrović Borislava, Marjanović Milana**

A vizsgálat célja egy új labirintus tervezésének javaslata neutron dózis mérések és Monte Carlo (MC) szimulációk összehasonlítása alapján. A neutron dózis méréseket egy kétsávos labirintus terápiai teremben Meridian 5085-ös mérővel (Health Physics Instrument, Goleta, CA) végeztük, amelyre egy három foton energiával (6 MV, 10 MV és 15 MV) ellátott Elekta Versa HD gyorsítót (Elekta, Crawley, UK) helyeztünk. A mérések csak 15 MV foton sugárzással történtek, az MC-szimulációk GEANT4 szoftver segítségével. A szimulációs paramétereket a mérésekből kinyert dózisértékek adták. Mivel a mérések geometriafüggőek, a második sávszöget úgy változtattuk meg, hogy a hosszúság, a magasság és a szélesség megegyezzen a valósággal. A bejárati ajtón mért neutrondózis 0,0027 μSv volt. Az MC-szimulációkból kapott dózisosokat a mért értékekre normalizáltuk. Az eredmények azt mutatják, hogy a második labirintusban 60°-os szöget alkalmazva kapjuk a legmagasabb számított dózist. Ez 17%-kal volt magasabb, mint a normál 0°-os szög esetében. A 30°-os megadott szögnél 30%-kal volt alacsonyabb, míg 90°-os szögnél 10%-kal kaptunk alacsonyabb értéket. Függetlenül attól, hogy a számítások a 30°-os szög esetében mutatták a legalacsonyabb értéket, ez klinikai alkalmazáshoz nem túl előnyös. Klinikai szempontból a 90°-os szög lehetne a legérdekesebb, mivel gyakorlatilag ez egy rövid háromsávos labirintus. Ez a geometria nagyon ígéretes lehet, mivel kompakt konstrukciós megoldást kínál, ugyanakkor a rendelkezésre álló hely jobb kihasználását is.

Kulcsszavak: **neutron dózis, Monte Carlo (MC) szimulációk, lineáris gyorsító, terápiai terem**

**AUTOMATIZÁCIÓ VAGY EDUKÁCIÓ SZÜKSÉGES-E
A VAJDASÁGI KKV-K KÖRÉBEN?****Martinovity Anna, Tarján László, Gogolák László**

Szerbiában és a világ más részein is a mikro-, kis- és középvállalatok, valamint a vállalkozók (KKV) jelentős részét képezik a gazdaságnak. Szerbiában az összes aktív vállalkozás 99,8%-át teszik ki (2016-ban 340.112 vállalkozó) ezek a vállalatok, az alkalmazottak száma pedig közel a 66%-ot éri el (2016-ban 837.532 alkalmazott). Szerbia GDP-jének alakítására 32%-ban hatnak. Ezek az

adatok alapján nyilvánvaló a fejlődésükbe történő befektetés fontossága, elősegítve ezzel a gazdasági fejlődést és egyben a lakosság életszínvonalának növelését is az adott régióban. A pénzügyi tényezők mellett egy rendszer sikere főként a beruházásoktól és a tudástermeléstől/közvetítéstől, valamint az oktatási lehetőségektől függ. Ennek megfelelően a vállalatok szabad hozzáféréssel a legújabb tudományos és fejlesztési megoldásokhoz, valamint a technikai innovációk aktív követésével biztosítani tudják nemcsak a túlélést, hanem a prosperálást is a világpiacon.

Vajdaság Autonóm Tartomány területén 2019 januárjában egy kutatást végeztünk a RILIAM (HUSRB/1602/41/0012) Interreg-IPA CBC, az Európai Unió által támogatott projekt keretein belül a mikro-, kis- és középvállalatok, valamint a vállalkozók körében az automatizálás szükségességének felmérése céljából. A kutatás alatt nyolcvankilenc vállalatot kerestünk fel, akik közül tizenkilencen töltötték ki a kérdőívet. Ez a dolgozat bemutatja a kutatás eredményeit és a következtetéseket a vajdasági vállalatok szükségleteiről, valamint az új lehetőségekkel kapcsolatos tájékozottságról.

Kulcsszavak: **ipari automatizáció, Ipar 4.0, KKV**

INFORMATIKAI TRENDEK HATÁSA A PEDAGÓGUSOK KÉPZÉSÉRE

Námesztovszki Zsolt, Kovács Cintia

Tanulmányunkban összefoglaljuk mindazokat a nemzetközi, magyarországi és szerbiai trendeket, amelyek meghatározzák a közvéleményt, a fejlesztéseket, valamint az iskolarendszerrel szemben támasztott igényeket, amelyek változásokat generálnak az oktatási rendszeren belül. Az áttekintésünk felöleli az iskoláskor előtti intézményeket és eljut egészen a felsőoktatásig.

Kulcsszavak: **informatika, trend, oktatás**

ÓRALÁTOGATÁS NYILVÁNTARTÁSA ARDUINO MIKROVEZÉRLŐ ÉS MOBILALKALMAZÁS SEGÍTSÉGÉVEL

Pintér Róbert, Maravić Čisar Sanja

Az Interneten elérhető tanulási környezetek és tananyagok megváltoztatták a tanár szerepét. Ő már nem az egyetlen, akitől tanulni lehet. A hallgató bővítheti tudását különböző virtuális képzési formákban, tetszés szerint válogathat az elektromos leckék között, meghallgathatja az iskolájában is tanított leckét egy másik tanár előadásában, egy más megközelítésből. Ennek az önállóságnak az eredményeként a hallgató gyakran érezheti, hogy nem szükséges „bemenni az órára”. Néhány kutatás viszont erős összefüggést talált az órákon való jelenlét és a tanulmányi eredmény között. Emellett fontos kiemelni, hogy virtuális környezetben nem lehet elsajátítani például a kommunikációs és a vitakészséget.

A szerbiai felsőoktatásban a hallgatók jelenlétének regisztrálására egy előadáson vagy gyakorlaton még nincs megfelelő módszere vagy eszköze. Leggyakrabban a jelenléti ívet használják arra, hogy feljegyezzék, ki van jelen. Ez egy lassú folyamat, ami az oktatásra szánt idő rovására megy, a begyűjtött adatokat pedig csak a tanár használja. Ezen adatokat gyakran „fegyelmező” eszközként használják, pl. a kis számú óralátogatás a vizsgázás jogának visszavonásával járhat. A rendszeres jelenlét pozitív hatása elhanyagolható.

Ebben a munkában egy olyan projektet mutatnak be a szerzők, amelynek kettős szerepe van. Egyrészt a hallgatók jelenlétét elektronikusan rögzíti. Ez a folyamat gyors és biztonságos. Másrészt az összegyűjtött adatok alapján egy játékosítási modell segítségével a hallgatókat motiválja az órákon való rendszeres jelenletre. Az iskola vezetősége a naprakész adatok alapján követni tudja az oktatásban történő folyamatokat és szükség esetén még a félév közben be tud avatkozni.

Kulcsszavak: **óralátogatás nyilvántartása, játékosítás, Arduino**

DR. DETKI JÓZSEF, A SZABADKAI ÉPÍTŐMÉRNÖKI KAR MATEMATIKAOKTATÁSÁNAK MEGHATÁROZÓ ALAKJA

Péics Hajnalka, Rožnjik Andrea

Dr. Detki József a Szabadkai Építőmérnöki Kar első, doktori fokozattal rendelkező matematikatanára volt, s ugyanakkor meghatározó alakja a karon folyó matematikaoktatásnak, valamint jelentős szerep jutott neki a magyar nyelvű oktatás tradíciójának kialakításában. A munkában összefoglaljuk tudományos munkásságát, amely a másodrendű nemlineáris differenciálegyenletek témakörébe tartozik.

Kulcsszavak: **Detki József, matematikatudományok doktora, másodrendű nemlineáris differenciálegyenletek**

HAGYOMÁNYOSAN ÉS KORSZERŰEN KÉSZÜLT STANLEY SZILVAPÁLINKÁK ÖSSZEHASONLÍTÁSA

Rózsa Péter

Köztudomású, hogy kistérségünk gyümölcsfajtái alkalmasak jó minőségű pálinkák készítésére. Sajátos íz- és illatvilággal rendelkeznek, amelyek jól megkülönböztethetők a más térségekből származó termékektől. A világon a legelterjedtebb és legismertebb szilvafajta a Stanley. Gyümölcsseinek mérete középnagy vagy nagy (34–36 mm átmérőjű). A gyümölcs héja sötétkék színű, erősen hamvas. A gyümölcshús sárgászöldes színű, finom ízű. Felhasználását tekintve univerzális fajta, tartósításra, friss fogyasztásra, befő-

zésre is kiválóan alkalmas. Nálunk is a legolcsóbb és legnépszerűbb a Stanley szilva, amiből évente több ezer liter pálinka készül. Egyúttal a legillatosabb szilvapálinkánk is. Vizsgálatra a Zenta környékén található Stanley szilva gyümölcskertből származó mintáit választottam, azzal a céllal, hogy a belőlük két módon készült pálinkák különbségeit kedvtelési tesztekkel (kóstolással) és vegyi analízissel megállapítsam.

Kulcsszavak: **pálinka, Stanley szilva**

TUDÓSTALÁLKOZÓ

Csányi Erzsébet

A VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ TÍZ ÉVE

MEGALAKULÁS

A Vajdasági Magyar Akadémia Tanács (VMAT, www.vmat.rs) alakuló ülése 2008. május 10-én volt Újvidéken, a Tudósklubban.

Hivatalos bejegyzése 2008. december 4-én, a kötelező újra-jegyzés pedig 2010. augusztus 20-án történt.

C É L

A VMAT 2008 óta a szerbiai magyar tudományos közösség és az MTA szerbiai köztestületi tagságának (több mint 200 tag) intézményesített képviselője az MTA felé. A szervezet működési forrásait az MTA biztosítja.

Feladata a kutatásszervezés, a tudományos együttműködés és a kohézió szolgálata elsősorban a vajdasági magyar tudományos élet szereplői között, tágabb összefüggésekben a magyar-magyar, magyar-szerb, valamint a nemzetközi tudományos szférában.

A Vajdasági Magyar Akadémia Tanács a legnagyobb magyar tudományos ernyőszervezet Vajdaságban.

Székhelye Újvidék, ahol a Tudósklubban zajlanak VMAT-értekezletek, rendezvények.

A Tudóstalálkozók helyszíne viszont Szabadka, az Újvidéki Egyetem Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kara.

2 0 0 8 – 2 0 1 5 K Ö Z Ö T T I K O R S Z A K

A VMAT első korszakát Berényi János tudományos tanácsos vezetése fémjelezte. 2008–2015 között kialakult a szervezet alapvető tevékenységi köre: konferenciák szervezése, kiadói tevékenység, kapcsolattartás, projektek, a vajdasági magyar tudományos stratégiai terv kidolgozása. Szoros együttműködés alakult ki az MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság munkatársaival, valamint a Kárpát-medence magyar tudományos szervezeteivel.

Az első VMAT-elnökség összetétele 2008–2015 között:

ELNÖK: **Berényi János** tudományos tanácsos

ALELNÖKÖK: **Gábrity Molnár Irén, Csányi Erzsébet**

TITKÁR: **Papp Árpád**

PÉNZTÁROS: **Dujmovics Ferenc**

TAGOK: **Vincze István, Gaál Ferenc, Takácsy Árpád, Cvetičanin Pintér Lívía, Jeges Zoltán, Hózsza Éva** (valamint **Čamprag Dušan** és **Kasztori Rudolf** akadémikusok).

Berényi János elnök 2015. május 3-án elhunyt.

2 0 1 6 – 2 0 2 1 K Ö Z Ö T T I K O R S Z A K

A második elnökség összetétele 2016–2021 közötti időszakra vonatkozik:

ELNÖK: **Lendák Imre** rendkívüli egyetemi tanár

ALELNÖKÖK: **Csányi Erzsébet, Lengyel László**

TITKÁR: **Hózsza Éva**

PÉNZTÁROS: **Takács Márta**

TAGOK: **Kastori Rudolf, Korhecz Tamás, Samu János, Beretka Katinka, Dujmovics Ferenc, Guzsvány Valéria**

Elnökválasztási ülés

Az elnökválasztási ülést 2016. 6. 25-én tartottuk Zentán, a Pro Scientia Naturae Alapítvány dr. Berényi János Agrárinnovációs Irodájában.

Vajdasági Magyar Tudóstalálkozók

(2009, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019)

A VMAT a kiadói tevékenység (rezümékötetek, konferencia-kötetek kiadása) mellett évente megtartja a Tudóstalálkozót, amely Vajdaságban egyedülálló, nemcsak azért, mert a legtömegesebb vajdasági magyar tudományos/interdiszciplináris tanácskozás, hanem mert minden szakterületet felölel. (2010-ben nem volt konferencia.)

2009. 12. 12. Innovatív tudomány, 2009, Szabadka

2011. 4. 16. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2011, Szabadka

2012. 4. 21. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2012, Szabadka

2013. 4. 13. Tudományos diszkurzusok, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2013, Szabadka

2014. 4. 12. Tudástérkép, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2014, Szabadka

2015. 4. 25. Tudás és régió, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2015, Szabadka

2016. 12. 10. Tudomány és erő, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2016, Szabadka

2017. 4. 8. Tudományos távlatok, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2017, Szabadka

2018. 4. 14. Közösség–Kutatás–Kihívás, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2018, Szabadka

2019. 4. 13. Szabadság és tudomány, Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2019, Szabadka

KÉPEK
A KONFERENCIÁKRÓL

2009. december 12., Szabadka
INNOVATÍV TUDOMÁNY

2011. április 16., Szabadka

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ
2011

2012. április 21., Szabadka

VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2012

2013. április 13., Szabadka

TUDOMÁNYOS DISZKURZUSOK,
VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2013

2014. április 12., Szabadka

TUDÁSTÉRKÉP, VAJDASÁGI MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ 2014

2015. április 25., Szabadka

TUDÁS ÉS RÉGIÓ, VAJIDASÁGI
MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2015

2016. december 10., Szabadka

TUDOMÁNY ÉS ERŐ, VAJDASÁGI MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ 2016

2017. április 8., Szabadka

TUDOMÁNYOS TÁVLATOK, VAJDASÁGI
MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2017

2018. április 14., Szabadka

KÖZÖSSÉG–KUTATÁS–KIHÍVÁS,
VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ 2018

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

A Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó tíz éve

A VMAT (www.vmat.rs) 2017-ben létrehozta az azóta is bővülő Vajdasági Magyar Tudományos Adattárat, amelynek jelenleg 300 tagja van (doktoranduszok és doktori titulussal rendelkező kutatók).

Az adattár szakbizottsági koordinátorai:

- Természettudományi (45 tag): Horák Rita, Lukity Tibor
- Műszaki tudományok (66 tag): Lendák Imre, Tarján László
- Orvostudományok (20 tag): Barak Ottó, Horváth Olga
- Agrártudományok (15 tag): Sörös Zita, Lengyel László
- Társadalomtudományok (40 tag): Beretka Katinka, Muhi Béla
- Bölcsészettudományok (103 tag): Csányi Erzsébet, Pfeiffer Attila
- Művészetek (11 tag): Kapitány Attila

A VMAT (www.vmat.rs) 2017-ben létrehozta a Vajdasági Magyar Tudományosság Aranybagoly Díját PhD tudományos fokozattal rendelkező vajdasági magyar kutatók részére. A díj éremből, oklevélből és pénzjutalomból áll. Minden évben két díj kiosztására kerül sor, az egyik Aranybagoly Díjat a műszaki, az élő és élettelen természettudományok, a másikat a humán- és társadalomtudományok/művészetek területén tevékenykedő tudós/művész kapja az elmúlt öt évben nyújtott kiemelkedő kutatási tevékenysége alapján.

A 2017-es Aranybagoly Díjat Toldi Éva és Pósa Mihály érdemelte ki.

A 2018-as Aranybagoly Díj nyertesei: Kapitány Attila, Cvetičanin Livia és Sörös Zita.

VAJDASÁGI
MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ
2 0 1 9

RÉSZTVEVŐK ÉS INTÉZMÉNYEIK

- Angler Kinga** Pécsi Tudományegyetem Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, Pécs
- Bálint Krisztián** Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola, Budapest
- Beke Ottó** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Beretka Katinka** Dr. Lazar Vrkić Jogi és Üzleti Tanulmányok Kara, Újvidék
- Bordás Sándor** Eötvös József Főiskola, Baja
- Borsos Éva** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Bošković Oliver** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Cvetičanin Livia** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Csányi Erzsébet** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
- Cselyuszka Norbert** BioSense Intézet, Újvidék
- Dokić Ljubica** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Dudás Attila** Újvidéki Egyetem, Jogtudományi Kar, Újvidék
- Dukai Edit** Pécsi Tudományegyetem, Természettudományi Kar, Pécs
- Dorđević Marijana** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Dorđević Miljana** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Fehér Illés** Jugolab, Újvidék
- Fehér Viktor** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
- Gábrity Molnár Irén** Újvidéki Egyetem, Közgazdasági Kar, Szabadka
- Gogolák László** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka

A 10. Tudóstalálkozó résztvevői és intézményeik

- Grabovac Beáta** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Gyülvérszi Gyula** Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék
- Hodúr Cecília** Szegedi Tudományegyetem, Mérnöki Kar, Szeged
- Holpert Csilla** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Horák Rita** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Horvát Olga** Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék
- Imamović Enisa** Nemzetközi Tudományos Fórum „Duna – Az együttműködés folyója”
- Jávor Rebeka** Pécsi Tudományegyetem, Társadalmi Kapcsolatok Intézete, Pécs
- Kapás Mónika** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
- Kapitány Attila** Újvidéki Egyetem, Művészeti Akadémia, Újvidék
- Károly Adrienn** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
- Kertész Szabolcs** Szegedi Tudományegyetem, Mérnöki Kar, Szeged
- Kiss Ferenc** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Koós Csilla** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Korhecz Papp Zsuzsanna** Szabadkai Városi Múzeum, Szabadka
- Kőrösi Gábor** Szegedi Tudományegyetem, TTIK Informatikai Intézet, Szeged
- Kovách Imre** MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, Szociológiai Intézet, Budapest
- Kovács Cintia** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Kovács Vilmos** European-cert doo, Szabadka
- Kovács Sárkány Hajnalka** European-cert doo, Szabadka
- Kukli Csaba** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
- Kulcsár Sarolta** Pro Scientia Naturae Alapítvány, Zenta
- Lendák Imre** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Lendák-Kabók Karolina** Újvidéki Egyetem, Inter- és Multidiszciplináris Kutatások Központja,
Újvidék és Közép-európai Egyetem, Budapest
- Lovra Éva** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
- Lukity Tibor** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék

A 10. Tudóstalálkozó résztvevői és intézményeik

- Major Gyöngyi** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Maravić Nikola** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Maravić Čisar Sanja** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
- Martinovity Anna** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Máté Andrea** Pécsi Tudományegyetem, Kultúratudományi, Pedagógusképző és Vidékfejlesztési Kar, Pécs
- Máté Emese** Óvó- és Edzőképző Főiskola, Szabadka
- Mester Gyula** Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola, Budapest
- Mészáros Zoltán** Szabadkai Történelmi Levéltár, Szabadka
- Marjanović Milana** Vajdasági Onkológiai Intézet, Újvidék
- Molnár Csikós László** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
- Muhi Béla** Educons Egyetem, Közgazdasági Kar, Kamanc (Sremska Kamenica)
- Nagy Imre** Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Újvidék
- Námesztovszki Zsolt** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Németh Ferenc** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Nikolić Ivana** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Novák Anikó** Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék
- Ördögh Tibor** Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest
- Papp Zoltán** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
- Petrović Borislava** Vajdasági Onkológiai Intézet, Újvidék
- Petrović-Gegić Anita** Műszaki Szakfőiskola, Újvidék
- Péics Hajnalka** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
- Pintér Róbert** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
- Pósa Mihály** Újvidéki Egyetem, Orvostudományi Kar, Újvidék
- Póth Miklós** Szabadkai Műszaki Szakfőiskola, Szabadka
- Raffai Judit** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Rapajić Sanja** Újvidéki Egyetem, Természettudományi Kar, Újvidék
- Resnyák Krisztina** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék

A 10. Tudóstalálkozó résztvevői és intézményeik

- Rožnjik Andrea** Újvidéki Egyetem, Építőmérnöki Kar, Szabadka
- Rózsa Péter** Zentai Pálinkabírálok Társasága
- Rózsa Rita** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
- Samu János** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Samu-Koncsos Kinga** Pécsi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Pécs
- Simonyi Dénes** Óbudai Egyetem, Biztonságtudományi Doktori Iskola, Budapest
- Simonyi Gabriella** Nikola Đurković Általános Iskola, Bácsfeketehegy
- Sladić Mirjana** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Smole Možina Sonja** Ljubljana Egyetem, Biotechnikai Kar, Ljubljana
- Stefanovitsné Bányai Éva** Szent István Egyetem, Élelmiszertudományi Kar, Budapest
- Šoronja Simović Dragana** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Sörös Zita** Újvidéki Egyetem, Technológiai Kar, Újvidék
- Sterniša Meta** Ljubljana Egyetem, Biotechnikai Kar, Ljubljana
- Stojić Karanović Edit** Nemzetközi Tudományos Fórum „Duna – Az együttműködés folyója”
- Szilágyi Mária** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Tarján László** Újvidéki Egyetem, Műszaki Tudományok Kara, Újvidék
- Tarján Tobolka Albina** Újvidéki Egyetem, Mezőgazdasági Kar, Újvidék
- Tóth Árpád** Vajdasági Onkológiai Intézet, Újvidék
- Tóth-Glemba Klára** Tartományi Felsőoktatási és Tudományügyi Titkárság, Újvidék
- Utasi Anikó** Óvóképző Szakfőiskola, Újvidék
- Vataščin Péter** Pécsi Tudományegyetem, Fórum Kisebbségkutató Intézet –
Etnológiai Központ / Interdiszciplináris Doktori Iskola, Pécs
- Velisek-Braskó Ottilia** Óvóképző Szakfőiskola, Újvidék
- Vukov Raffai Éva** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
- Zakinszky Toma Viktória** Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka

TARTALOM

PROGRAM	5
PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ DÉLELŐTTI SZEKCIÓÜLÉSEK	6
PÁRHUZAMOSAN FOLYÓ DÉLUTÁNI SZEKCIÓÜLÉSEK	8
ELŐSZÓ	11
A 10. TUDÓSTALÁLKOZÓ DÍSZVENDÉGE, PLENÁRIS ELŐADÓJA	12
Kovách Imre STABILITÁS ÉS TÁRSADALMI FESZÜLTSEGEK (A MAGYAR TÁRSADALOM POLITIKAI INTEGRÁCIÓJA)	13
ARANYBAGOLY DÍJ 2018	
Dr. Cvetičanin Livia	14
Dr. Sörös Zita	17
Kapitány Attila	19
PLENÁRIS ELŐADÓ	
Borsos Éva TANTERMEN KÍVÜLI OKTATÁS VAJDASÁGBAN	21
A 10. TUDÓSTALÁLKOZÓ SZEKCIÓELŐADÁSAINAK REZÜMÉI	
HUMÁN TUDOMÁNYOK ÉS MŰVÉSZETEK	
Korhecz Papp Zsuzsanna: EGY BUDAI BAROKK FESTŐ BEAZONOSÍTÁSA	23
Szilágyi Mária, Sladić Mirjana: MŰEMLÉKEK FELÚJÍTÁSA – KUTATÁS ÉS GYAKORLAT	23
Kukli Csaba: SHAKESPEARE A FILMVÁSZNON: JULIE TAYMOR <i>TITUS</i> CÍMŰ FILMADAPTÁCIÓJÁNAK ELEMZÉSE	24
Samu János, Beke Ottó: A TELEMATIKUS TÁRSADALOM „KERETEI” – KÉP, TEST, KÓD	24
Samu-Koncsos Kinga: A TÁRGY (S)ALAKJA – NEMES NAGY ÁGNES: <i>ESŐ, HÓ (DALMÁT KUTYÁK?) GŐZÖLÖGNEK</i>	25
Novák Anikó: AZ ÖNREFLEXIVITÁS NARRATÍV STRATÉGIÁI TOLNAI OTTÓ <i>SEMÉREMÉKSZEREK</i> CÍMŰ REGÉNYÉBEN	25

T a r t a l o m

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK I.

Tóth-Glemba Klára:

IDENTITÁS ÉS KOMMUNIKÁCIÓ A KULTURÁLIS POLITIKA KONTEXTUSÁBAN – KÜLÖNÖS FIGYELEMMEL
A KISEBBSÉGI KÖZÖSSÉGEKRE 26

Grabovac Beáta:

POZITÍV ÉS NEGATÍV ÉRZELMI TARTALMAK AUTOMATIKUS AKTIVÁCIÓJA 26

Jávor Rebeka:

MIT GONDOLHAT A „MÁSİK”? MENTALIZÁCIÓS ELŐNYÖK KORAI KÉTNYELVŰEKNÉL 27

Simonyi Gabriella:

A FILMÉLVEZET ÉS A FILMBELI KARAKTEREKSEL VALÓ AZONOSULÁS VISZONYA 27

Velisek-Braskó Ottilia, Utasi Anikó:

A TEHETSÉGES GYERMEKEK INKLUZÍV OKTATÁSA 28

Simonyi Gabriella:

A HAZUGSÁG FOGALMA ELSŐ OSZTÁLYOS GYERMEKEKNÉL 29

TÁRSADALOMTUDOMÁNYOK II.

Dudás Attila:

AZ EMBRIONÁLIS ÖSSEJTEKSEL KAPCSOLATOS TALÁLMÁNYOK SZABADALMI OLTALMA 30

Beretka Katinka:

NEMZETI KISEBBSÉGI KÜLÖNJOGOK KONTRA EGYETEMI AUTONÓMIA:
GONDOLATOK EGY HATÁSKÖRI KONFLIKTUSRÓL 31

Kiss Ferenc, Maravić Nikola, Nikolić Ivana:

A VAJDASÁGI MAGYAR VÁLLALKOZÓK TÁJÉKOZOTTSÁGA A RENDELKEZÉSŰKRE ÁLLÓ NEM VISSZATÉRÍTENDŐ
UNIÓS PÉNZÜGYI TÁMOGATÁSOKRÓL 31

Major Gyöngyi:

KREATÍV IPAR ÉS MŰVÉSZET-BRAND EGYÜTTMŰKÖDÉS 32

Nagy Imre:

AZ EU REGIONÁLIS POLITIKÁJÁNAK HATÁSA VAJDASÁG TERÜLET- ÉS VIDÉKFEJLESZTÉSÉRE 32

Stojić Karanović Edit, Imamović Enisa:

REGIONÁLIS ÉS INTERREGIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉSI FORMÁK KORSZERŰ FEJLEMÉNYEI
(A DUNA TRANZNACIONÁLIS PROGRAM PÉLDÁJA) 33

MŰSZAKI TUDOMÁNYOK I.

Bálint Krisztián:

A SZABADKAI MTTK FELÚJÍTÁSÁNAK VAGYONVÉDELMI SAJÁTOSÁGAI 34

Bošković Oliver, Tarján László:

A KÖZLEKEDÉS BIZTONSÁGSZINTJÉNEK FELMÉRÉSE LOZNICA KÖZSÉGBEN 34

T a r t a l o m

Cselyuszka Norbert: FELÜLETI PLAZMONSZERŰ HULLÁMTERJEDÉSEN ALAPULÓ ELEKTROMÁGNESES ÉS AKUSZTIKUS ÉRZÉKELŐK, KÉTKOMPONENSŰ KEVERÉKEK ÖSSZETÉTELÉNEK MEGHATÁROZÁSA	35
Lovra Éva: SZABADKA BELVÁROSÁNAK MIKROURBANIZMUSA – MORFOLÓGIA ÉS TIPOLOGIA	36
Lukity Tibor: ENERGIAMINIMALIZÁCIÓS MODELLEK A KÉPFELDOLGOZÁSBAN	36
Lendák Imre: TELJESÍTMÉNYÁRAMLÁSOK NAPI SZINTŰ CSOPORTOSÍTÁSA ÉS ELŐREJELZÉSE NAGY ADATOK ALAPJÁN	37
T E R M É S Z E T T U D O M Á N Y O K I .	
Gyülvérszi Gyula: AZ INTRADURÁLIS GERINCDAGANATOK JELLEMZŐI VAJDASÁG TERÜLETÉN	38
Horvát Olga: AZ ANTIBIOTIKUMOK ISMERETE ÉS HASZNÁLATA A PÁCIENSEK KÖRÉBEN	38
Resnyák Krisztina, Kiss Ferenc, Šoronja Simović Dragana, Maravić Nikola, Sörös Zita, Đorđević Miljana, Đorđević Marijana: A SERDÜLŐ KOROSZTÁLY ÉTKEZÉSI SZOKÁSAI, ILLETVE AZ ÉTKEZÉSHEZ VALÓ HOZZÁÁLLÁSA	39
Pósa Mihály: HIDROFÓB BINÁRIS ELEGYEK MICELLÁRIS OLDHATÓSÁGÁNAK TERMODINAMIKAI VIZSGÁLATA	40
Fehér Illés, Stefanovitsné Bányai Éva, Petrović-Gegić Anita: VÁLTOZÁSOK A TISZA HALÁLLOMÁNYÁBAN AZ ORSZÁGHATÁR–BECSEI GÁT SZAKASZON 1996–2018 KÖZÖTT	40
Holpert Csilla, Šoronja Simović Dragana, Smole Možina Sonja, Sterniša Meta, Sörös Zita: CUKORRÉPA- ÉS SZENTJÁNOSKENYÉR-ROSTOK MINT FUNKCIONÁLIS ADALÉKOK AZ ÉTKEZÉSBEN	41
H U M Á N T U D O M Á N Y O K I I .	
Kulcsár Sarolta, Novák Anikó: A KÍVÜLÁLLÁS POÉTIKÁJA TOLNAI OTTÓ A <i>TENGERI KAGYLÓ</i> CÍMŰ KISREGÉNYÉBEN	42
Károly Adrienn: VERBÁLISAN TOLMÁCSOLT VIZUALITÁS (SZÖVEGBE ÍRT FÉNYKÉPEK KOSZTOLÁNYI DEZSŐ REGÉNYEIBEN)	42
Bordás Sándor: ÍRÓI NEVEK ÉS FIGURÁK – AZ <i>ISMERŐS NÉV</i> TÖRTÉNETSZERVEZŐ EREJE A MAI MAGYAR PRÓZÁBAN	43
Csányi Erzsébet: ELLENKULTURÁLIS JEGYEK GARACZI LÁSZLÓ KORAI MŰVEIBEN	43
Máté Emese: A GYERMEKIRODALOM TEMATIKÁJA AZ ALTERNATÍV OKTATÁSI MODELLEKBEN	44
Molnár Csikós László: INERCIA A NYELVBEN	45

T a r t a l o m

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ III.

Rózsa Rita: A VÍZVÁLASZTÓ 2000-ES ÉV – SZERBIA LEHETŐSÉGEI AZ EU FELÉ	46
Vataščin Péter: ETNICITÁS ÉS TERRITORIALITÁS A DÉLSZLÁV HÁBORÚK MENEKÜLTJEINEK IDENTITÁSÁBAN – SZABADKAI PÉLDÁK	46
Zakinszky Toma Viktória: MÉDIAÜZENETEK ÉS KÖZVÉLEMÉNY (MIT GONDOL A MIGRÁCIÓRÓL ÉS A MIGRÁNSOKRÓL A VAJDSÁGI EMBER?)	47
Dukai Edit: KÜLHONI FIATALOK PÉCS VÁROSÁBAN	48
Lendák-Kabók Karolina: TÖRJÖN SZÉT AZ ÜVEGFAL VAGY MÉGSEM?	48
Ördögh Tibor: KÖZEL S MÉGIS OLY TÁVOL – SZERBIA EURÓPAI INTEGRÁCIÓS KIHÍVÁSAI	49

TÁRSADALOMTUDOMÁNYI SZEKCIÓ IV.

Kapás Mónika: A HORGOSON ÉS CSANTAVÉREN ÉLŐ ROMA/CIGÁNY KÖZÖSSÉG HELYZETE A MUNKAERŐPIACON	50
Vukov Raffai Éva, Raffai Judit, Németh Ferenc, Fehér Viktor: TÉMAK ÉS BESZÉLŐKÖZÖSSÉGEK SZÉKELYKEVÉN (EGY TEREPMUNKA TANULSÁGAI)	50
Angler Kinga: A SZEMLÉLETFORMÁLÁS SZÜKSÉGESSÉGE A BORISMERET OKTATÁSÁBAN A VENDÉGLÁTÓ SZAKKÉPZÉSBN	51
Máté Andrea: BOR-KULTÚRA-OKTATÁS? NEVELJÜK-E A FIATALOKAT A BORKULTÚRÁRA?	52
Mészáros Zoltán: A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ JUGOSZLÁVIAI ESEMÉNYEINEK ÚJ ÉRTELMEZÉSI PARADIGMÁJA	52
Muhi Béla: A VÁROSMARKETING ALKALMAZÁSÁNAK LEHETŐSÉGEI ÚJVIDÉK ESETÉBEN	53
Gabrić Molnár Irén: IFJÚSÁGUNK TERHE	53

M Ű S Z A K I É S T E R M É S Z E T T U D O M Á N Y O K

Koós Csilla, Maravić Nikola, Kertész Szabolcs, Hodúr Cecília, Dokić Ljubica, Sörös Zita: SZÉNHIDRÁT ALAPÚ STABILIZÁTOROK HASZNÁLATA EMULZIÓK GYÁRTÁSA FOLYAMÁN	55
Kovács Vilmos, Kovács Sárkány Hajnalka: INTEGRÁLT MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS AZ AGRÁRIUMBAN	55
Tarján Tobolka Albina: AZ ÉRDEKELTEK SZEREPE A VÉDETT TERÜLETEKEN FOLYÓ ERDŐGAZDÁLKODÁSBAN: ESETTANULMÁNY A KOVILJI-PÉTERVÁRADAI RÉT KÜLÖNLEGES TERMÉSZETI REZERVÁTUM PÉLDÁJÁN	56

Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella: VAJON A REKURRENS NEURÁLIS HÁLÓZATOK KÉPESEK-E FORRADALMIASÍTANI A PREDIKCIÓS MÓDSZEREINKET?	56
Kovács Sárkány Hajnalka, Kovács Vilmos: AZ EN ISO 22000:2018 SZABVÁNY ÚJ KÖVETELMÉNYRENDSZERE	57
Horák Rita: A TANÍTÓK ÉS ÓVODAPEDAGÓGUSOK KÖRNYEZETVÉDELEMMEL KAPCSOLATOS TUDÁSA	57
M Ű S Z A K I T U D O M Á N Y O K I I .	
Tarján László: HANG- ÉS ZAJFELISMERÉS HASZNÁLHATÓSÁGA DECENTRALIZÁLT LPWAN FELÜGYELŐRENDSZEREKNÉL	59
Maravić Čisar Sanja, Pintér Róbert: EGYÉNI TELJESÍTMÉNY MÉRÉSE PROBLÉMAALAPÚ OKTATÁS KERETÉN BELÜL	59
Papp Zoltán, Rapajic Sanja: A NEMLINEÁRIS KOMPLEMENTARITÁSI FELADAT MEGOLDÁSÁRA SZOLGÁLÓ NUMERIKUS MÓDSZEREK	60
Póth Miklós: DIGITÁLIS KÉPEK TÖMÖRÍTÉSE KMM-MÓDSZERREL	61
Simonyi Dénes, Kőrösi Gábor, Simonyi Gabriella: A GONDOLATALAPÚ SZÖVEGBEVITEL ÉS BIZTONSÁGTECHNIKAI LEHETŐSÉGEI	61
Mester Gyula: ÖNVEZETŐ AUTÓK FEJLESZTÉSÉNEK ÁTTEKINTÉSE	62
M Ű S Z A K I T U D O M Á N Y O K I I I .	
Tóth Árpád, Petrović Borislava, Marjanović Milana: ÚJ TERÁPIÁS TEREM TERVJAVASLATA NEUTRON DÓZIS MÉRÉSEK ÉS MONTE CARLO (MC) SZIMULÁCIÓK ALKALMAZÁSÁNAK ÖSSZEHASONLÍTÁSÁVAL	63
Martinovity Anna, Tarján László, Gogolák László: AUTOMATIZÁCIÓ VAGY EDUKÁCIÓ SZÜKSÉGES-E A VAJDASÁGI KKV-K KÖRÉBEN?	63
Námesztovszki Zsolt, Kovács Cintia: INFORMATIKAI TRENDEK HATÁSA A PEDAGÓGUSOK KÉPZÉSÉRE	64
Pintér Róbert, Maravić Čisar Sanja: ÓRALÁTOGATÁS NYILVÁNTARTÁSA ARDUINO MIKROVEZÉRLŐ ÉS MOBILALKALMAZÁS SEGÍTSÉGÉVEL	64
Péics Hajnalka, Rožnjik Andrea: DR. DETKI JÓZSEF, A SZABADKAI ÉPÍTŐMÉRNÖKI KAR MATEMATIKAOKTATÁSÁNAK MEGHATÁROZÓ ALAKJA	65
Rózsa Péter: HAGYOMÁNYOSAN ÉS KORSZERŰEN KÉSZÜLT STANLEY SZILVAPÁLINKÁK ÖSSZEHASONLÍTÁSA	65
A VAJDASÁGI MAGYAR TUDÓSTALÁLKOZÓ TÍZ ÉVE	67
A TUDÓSTALÁLKOZÓ RÉSZTVEVŐI ÉS INTÉZMÉNYEIK	81

VAJDASÁGI
MAGYAR
TUDÓSTALÁLKOZÓ
2 0 1 9

SZABADSÁG ÉS TUDOMÁNY

REZÜMÉKÖTET

KIADÓ

Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács

Újvidék, Mišić vajda u. 1.

vmat@vmat.rs

<http://www.vmat.rs>

A KIADÁSÉRT FELEL:

Lendák Imre

SZERKESZTETTÉK

Csányi Erzsébet, Lendák-Kabók Karolina, Novák Anikó, Grabovac Beáta, Lendák Imre

FEDŐLAPTERV

Kapitány Attila

LEKTOROK

Novák Anikó, Grabovac Beáta

MŰSZAKI SZERKESZTŐ

Barna Csaba

CIP – Каталогizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад

3(048.3)
5/6(048.3)
821.511.141.09(048.3)

VAJDASÁGI Magyar Tudóstalálkozó (10 ; 2019 ; Szabadka)

Szabadság és tudomány : rezümékötet / 10. Vajdasági Magyar Tudóstalálkozó 2019, [Szabadka, 2019. április 13.] ; [szervezők Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, Újvidék [és] MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság, Budapest [és] Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (Újvidéki Egyetem), Szabadka] ; szerkesztették Csányi Erzsébet ... [et al.]]. – Újvidék : Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács, 2019 (Novi Sad : Panonnia-Print). – 89 str. : ilustr. ; 25 cm

Tiráž 100.

ISBN 978-86-89095-15-9

1. Vajdasági Magyar Akadémiai Tanács (Újvidék)
2. Magyar Tudományos Akadémia (Budapest). Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság
3. Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar (Szabadka)
 - a) Друштвене науке – Апстракти
 - b) Природне науке – Апстракти
 - c) Мађарска књижевност – Апстракти

COBISS.SR-ID 329061895